

§ 4

Dnr KUN 2007/36

Remisshantering av projektrapporten Öppna konsten**Beslut**

1. Kulturnämnden remitterar projektrapporten Öppna konsten till samtliga nämnder.
2. Remisstiden går ut den 1 april.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Kulturnämnden gav under våren 2007 kultur- och utbildningsdirektören i uppdrag att utreda hur kommunens samlade arbete med den offentliga konsten i Nacka kan utvecklas. Vid årsskiftet 2008 inleddes projektet Öppna konsten. Under ett halvår har projektet drivit en dialogprocess med tjänstemän och politiker i Nacka kommun, konst- och kulturliv, byggherrar och fastighetsägare samt verksamheter inom skola och omsorg. Dessutom genomfördes en särskild dialog med ungdomar i åldern 13-20 år i samtliga kommundelar. Dialogprocessen och omvärldsanalysen har resulterat i den projektrapport med förslag till vision och strategi som presenteras i bilaga. Projektresultatet berör alla nämnder i Nacka och bör därmed sändas på remiss under våren inför beslut i kommunfullmäktige i juni. För att tidplanen ska kunna hållas måste remissvaren vara Kulturnämnden tillhanda senast den 1 april.

Handlingar i ärendet

Kultur- och utbildningsenhetens tjänsteskrivelse 2009-02-02 med bilagor

1. Projektrapport Öppna konsten
2. Rekommendationer till vision och strategi
3. Ungdomar om konsten i Nacka kommun

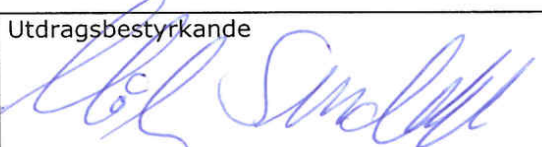
Yrkanden

Mattias Qvarsell yrkar att utöver samtliga nämnder, rapporten även ska remitteras till råd, kommittéer och styrelser.

Mattias Qvarsell yrkar även att nämnden ska ge kultur- och utbildningsenheten i uppdrag att annonsera projektrapporten till allmänheten.

Beslutsgång

Ordförande ställer först kultur- och utbildningsenhetens förslag att remittera rapporten till samtliga nämnder mot Mattias Qvarsells tilläggsyrkande angående remiss till råd,

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

kommittéer mm och finner att nämnden att bifallit kultur- och utbildningsenhetens förslag utan ändringar och tillägg.

Ordförande ställer därefter Qvarsells förslag att nämnden ska ge kultur- och utbildningsenheten i uppdrag att annonsera projektrapporten till allmänheten, mot avslag och finner att nämnden avslagit detta.

Protokollsanteckning

Tobias Nässén låter anteckna följande till protokollet:

Då det framgick av diskussionen under denna punkt att även andra instanser skulle bli informerade om möjligheten att inkomma med synpunkter var det naturligt att besluta i enlighet med det utsända förslaget. Som remissinstanser i denna fråga är de övriga nämnderna de viktigaste instanserna.

- - - - -

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

2009-02-11

Till berörda remissinstanser i Nacka
kommun

Hej!

Vid årsskiftet 2008 inleddes projektet Öppna konsten. Under ett halvår har projektet drivit en dialogprocess med tjänstemän och politiker i Nacka kommun, konst- och kulturliv, byggherrar och fastighetsägare samt verksamheter inom skola och omsorg. Dessutom genomfördes en särskild dialog med ungdomar i åldern 13-20 år i samtliga kommundelar. Dialogprocessen och omvärldsanalysen har resulterat i den projektrapport med förslag till vision och strategi som presenteras i bilaga 1.

Projektresultatet berör alla verksamheter i Nacka och bör därför diskuteras i berörda nämnder under våren inför beslut i kommunfullmäktige i juni. Vi ser fram emot era synpunkter och hoppas på er medverkan i denna viktiga fråga. För att tidplanen ska kunna hållas måste remissvaren vara kulturnämnden tillhanda senast den 1 april.

Tack för era synpunkter som betyder mycket för den offentliga konsten i Nacka.

Lena Dahlstedt
Kultur- och utbildningsdirektör

Vid frågor kontakta Anna Hörnsten
tel. 718 92 35 eller 070-431 92 35
anna.hornsten@nacka.se

Postadress
Nacka kommun
131 81 Nacka

Besöksadress

Telefon
Växel
Direkt
Mobil
Fax

E-post

www.nacka.se
Organisationsnummer
212000-0167

Kommentarer till bilagorna

Observera att de numrerade bilagor som finns listade i protokollsutdraget inte i alla fall är de samma som de som hänvisas till i projektrapporten. I protokollet är projektrapporten Bilaga 1, Story Labs rekommendationer till vision och strategi bilaga 2 osv.

I projektrapporten finns det hänvisningar till bilagor som vi har valt att inte ta med i remisshantering.

Håkan Sundblad
Sekreterare
Kulturnämnden

Konsten i det offentliga rummet
Projektrapport

"Jag har bott i Nacka sedan 1957 och tycker det är underbart då man ibland upptäcker nya ställen som är skapade tack vare konst och de samlingsplatser som den ibland har förmåga att skapa."¹

¹ ur dialogen om Öppna konsten 2008

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Sammanfattning.....	3
1.2 Bakgrund	4
1.3 Projektbeskrivning.....	5
1.4 Omfattning och avgränsning	6
1.5 Tidplan.....	6
2. Arbetsätt	7
2.1 Projektorganisation	7
2.2 Projektbudget.....	7
2.3 Kommunikationsprocessen.....	7
2.4 Omvärldsanalys	9
3. Resultat	12
3.1 Vision och strategi	12
3.2 Definition av konst i Nackas offentliga rum	13
3.3 Konstens betydelse i det offentliga rummet	14
3.4 Det offentliga rummet	15
3.5 Organisation	16
3.5.1 Konstnätverk.....	16
3.5.2 Konstplan.....	17
3.5.3 Kompetensförsörjning	17
3.5.4 Konstcirkeln	18
3.5.5 Stadsbyggnadsprocessen och fastighetsprocessen.....	18
3.6 Finansiering	19
3.6.1 Finansiering av konst i kommunala fastigheter.....	20
3.6.2 Finansiering av konst i byggherreprojekt och förnyelseområden	20
3.7 Drift och underhåll.....	20
3.8 Tillgänglighet	21
4. Slutsatser	22
4.1 Rekommendationer till beslut.....	22

1. Inledning

1.1 Sammanfattning

Kulturnämnden gav under våren 2007 kultur- och utbildningsdirektören i uppdrag att utreda hur kommunens samlade arbete med den offentliga konsten i Nacka kan utvecklas. Vid årsskiftet 2007 inleddes projektet Öppna konsten med följande mål:

- ta fram förslag till en väl förankrad vision och strategi för offentlig konst i Nacka
- öka tillgängligheten till offentlig konst i Nacka
- ge förslag till en effektiv hantering och underhåll av befintlig offentlig konst
- utveckla olika tänkbara modeller för finansiering av offentlig konst
- bidra till en samsyn kring hanteringen av frågor om den offentliga konsten

Under ett halvår har projektet drivit en dialogprocess med tjänstemän och politiker i Nacka kommun, konst- och kulturliv, byggherrar och fastighetsägare samt verksamheter inom skola och omsorg. Dessutom genomfördes en särskild dialog med ungdomar i åldern 13-20 år. Som ett resultat av dialogprocessen föreslår projektgruppen följande vision för arbetet med den offentliga konsten i Nacka:

Den öppna konsten ska bjuda in, beröra och berika människor och mötesplatser.

För att uppnå visionen föreslås följande tre strategiska grundvalar gälla i Nacka kommun:

1. Offentlig konst ska vara kommunicerad och tillgänglig, vilket skapas genom att:
 - fatta beslut kring när, på vilket sätt och i vilka skeenden det är relevant att engagera medborgare
 - formulera en kommunikationsstrategi för informationsspridning
 - sätta upp skyltar vid respektive konstverk
2. Det offentliga rummet som plats för konst ska utvecklas medvetet och över tid, vilket skapas genom att:
 - upprätta en konstplan
 - utveckla temporära utställningsplatser i kommunen
3. Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst, vilket skapas genom att:
 - arbetsprocessen planeras väl och att alla inblandade har en gemensam bild av dessa
 - finansieringsfrågan är beslutad
 - det bildas ett konstnätverk

Projektgruppen föreslår att kommunen fattar beslut om att:

- avsätta 1 % av den totala beräknade fastighetsinvesteringen för respektive år till konst i det offentliga rummet.
- 1 % av de totala exploateringskostnaderna (d.v.s. av den av kommunen uppskattade summan för de allmänna anläggningarna) avsätts för konst inom byggherreprojekten.
- Kulturnämnden ska ansvara för att det bildas ett konstnätverk samt att det tas fram en konstplan för Nackas konstnärliga gestaltning i det offentliga rummet.
- Tekniska nämnden ska ansvara för underhåll och drift av kommunens konst i stadsmiljön med stöd från kulturnämndens konstexpert.

1.2 Bakgrund

År 1976 antog kommunfullmäktige i Nacka riktlinjer för konstnärlig utsmyckning av kommunala byggnader vad gäller inre och yttre miljöer. Enligt dessa riktlinjer skulle Kulturnämnden handlägga alla frågor om konstnärlig utsmyckning.

Kommunfullmäktige beslutade även att tillämpa 1 % -regeln vid om- och nybyggnation av kommunala fastigheter. Kulturnämnden utsåg en konstkommitté som samarbetade med byggprojektets arbetsgrupp på ett tidigt stadium i projektet. När ett konstnärligt principförslag var framtaget skulle det presenteras för Kulturnämnden. Därefter utarbetades ett konkret förslag som skickades på remiss till berörda nämnder. När kulturnämnden hade fattat det slutgiltiga beslutet om utsmyckningen verkställde nämnden det. Det var även kulturnämnden som hade ansvaret för underhåll och vård av konst. Ovanstående riktlinjer har dock inte uppdaterats och följs inte längre.

Konstkommittén avskaffades under 1990-talets första hälft och uppdraget med konstnärliga utsmyckningar delegerades till konstsekreteraren. Vid ny- och ombyggnationer av kommunala fastigheter tillämpades ett tillvägagångssätt som fastslagits i avtal mellan fastighetskontoret (FAK) och Kultur Nacka (idag Nacka kulturcentrum, NKC). Till varje projekt bildades en grupp bestående av representanter från brukarna, fastighetskontoret, arkitekt, eventuellt byggbolag samt konstsekreteraren som var sammankallande. I denna grupp hanterade man hela processen med konstnärlig utsmyckning. Detta avtal är idag utgången men parterna FAK och NKC har valt att fortsätta verka enligt tidigare riktlinjer i avtalet. Enligt dessa skall FAK informera NKC när byggprojekt som omfattas av 1 % - regeln uppkommer. Denna rapporteringsplikt har periodvis fungerat dåligt eller inte alls.

Finansieringen av konstnärlig gestaltning på allmän platsmark omfattas inte av 1 % - regeln. I dagsläget finns det således inte något etablerat och strukturerat arbetssätt för konstnärliga gestaltningar i det offentliga rummet i plan- och genomförandeskedet. Detta medför att det inte heller finns några tydliga rutiner för hur finansieringen av konstnärlig gestaltning ska gå till. Tillkomsten av ett verk beror mer på intresset hos individuella deltagare i plangrupp och genomförandegrupp, än på vilka arbetsrutiner som finns. Ofta är det på exploatörens eller byggherrens initiativ som konsten tillkommer, ibland med anledning av att byggherren har ett befintligt verk som man vill skänka till kommunen. Således beror ett verks tillkomst i många fall på slumpen.

Det finns inte någon enhetlig process för underhåll och drift av kommunens konstverk. Det är olika från fall till fall vilket innebär att underhållet blir bristfälligt. De som har känt ett engagemang och ansvar för de olika verken har tagit på sig driften. Detta speglar kanske också det splittrade arbete varpå konstverken blivit till och placerats. Fram till årsskiftet 2008 fanns en blygsam summa avsatt för vård av konst inom ramen för Nacka kulturcentrums verksamhet. Denna summa har inte haft någon realistisk koppling till behovet av underhåll och drift av det konstbestånd som kommunen äger. I vissa undantagsfall har brukare tagit in verken som en självklar del i sin driftplan. Sammanfattningsvis kan konstateras att det inte finns ett fungerande enhetligt system för underhåll och drift av kommunens offentliga konst. Det finns inte heller ett konsekvent och övergripande finansieringssystem för konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet. Dessutom finns det stora brister i kommunens planering och organisation vad gäller den offentliga konsten.

Under våren 2007 gav kulturnämnden kultur- och utbildningsdirektören i uppdrag att utreda hur kommunens samlade arbete med den offentliga konsten i Nacka kan

utvecklas. Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet och människors välbefinnande. Många olika intressenter är berörda; medborgarna som ska få glädje och nytta av den offentliga konsten, exploatörer och byggherrar som projekterar offentlig konst i samband med nybyggnation, konstnärer som arbetar med offentlig konst samt medarbetare i kommunen som arbetar med planer, exploatering, byggnation och underhåll av fastigheter. Under de senaste åren har olika frågor aktualiserats som rör den offentliga konsten i Nacka. Kulturnämnden och Kultur- och utbildningsdirektören ansåg det önskvärt att etablera en mer kommungemensam plattform för konsten i den offentliga miljön i syfte att tydliggöra kommunens policy, öka samsynen och utveckla bättre samarbete. (projekt direktiv bilaga 1)

Några av kommunens övergripande mål som berör projektet är god kommunal service, starkt medborgarinflytande, god livsmiljö och långsiktig hållbar utveckling samt en trygg och säker kommun. Den kulturpolitiska programförklaringen är en annan viktig utgångspunkt för projektet. Enligt den ska kulturpolitiken i Nacka ha fem fokus:

- Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter.
- En kreativ och god inre och yttre livsmiljö.
- Ett levande, lokalt kulturliv av hög kvalitet med möjlighet till möten mellan professionella kulturutövare och nackabor.
- Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur.
- Kulturarven

Nacka kommuns vision om öppenhet och mångfald innehåller flera aspekter som är viktiga i arbetet med offentlig konst: att våga pröva nya lösningar och arbetssätt samt att lära av varandra, bejaka olikheter, främja möten och att skapa möjlighet för människor att träffas. Dessutom är den grundläggande värderingen om förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga, samt för deras vilja att ta ansvar, en viktig utgångspunkt för projektet.

1.3 Projektbeskrivning

Det övergripande syftet med projektet ”Konsten i det offentliga rummet” var att föreslå en gemensam vision och strategi för kommunens arbete med offentlig konst. Projektet skulle hantera frågor om offentlig konst i samband med nybyggnation, ny infrastruktur och exploatering av nya områden i Nacka. Projektet skulle också hantera frågor om den befintliga offentliga konsten i Nacka. I detta ingick bl.a. hur underhållet av befintlig offentlig konst ska hanteras, hur kunskap om befintlig konst kan spridas samt hur man kan öka tillgängligheten till den offentliga konsten fysiskt, via hemsidan eller genom andra informationsinsatser.

Projekt mål

- ta fram förslag till en väl förankrad vision och strategi för offentlig konst i Nacka
- öka tillgängligheten till offentlig konst i Nacka
- ge förslag till en effektiv hantering och underhåll av befintlig offentlig konst
- utveckla olika tänkbara modeller för finansiering av offentlig konst
- bidra till en samsyn kring hanteringen av frågor om den offentliga konsten

Effektmål

- en effektivare arbetsprocess vid framtagandet av konst till det offentliga rummet
- en attraktivare och tryggare stadsmiljö i Nacka
- ett effektivare underhåll av konsten i det offentliga rummet
- fler medborgare som får kännedom om konsten i det offentliga rummet

I projektet ingick att involvera medborgare, förtroendevalda och olika verksamheter i Nacka. Framförallt skulle projektet involvera unga nackabor i visionen om den framtida offentliga konsten. Olika scenarier skulle tas fram för att exemplifiera den framtida utvecklingen. I projektet ingick också att göra en omvärldsanalys och studera hur andra kommuner i Sverige eller andra länder hanterar frågor om offentlig konst.

Några frågor som projektet fick i uppdrag att diskutera och belysa var:

- Vad menar vi med konst i det offentliga rummet?
- Vad är konstens betydelse i det offentliga rummet?
- Kan konsten bidra till att Nacka blir en ännu mer attraktiv kommun att bo, leva och arbeta i eller besöka?
- Kan dialogen med medborgarna om den offentliga konsten utvecklas?
- Hur kan barn och unga bidra till utveckling av den offentliga konsten?
- Kan konsten i det offentliga rummet bidra till en tryggare och säkrare kommun?
- Hur kan den offentliga konsten i förskolor och skolor utvecklas?
- Hur kan konsten i andra offentliga rum utvecklas?
- Hur kan den offentliga konsten bli mer tillgänglig för medborgarna?
- Hur ska arbetet med konst i det offentliga rummet organiseras?
- Hur kan den offentliga konsten finansieras?

1.4 Omfattning och avgränsning

Projektets omfattning har hållits inom de ramar som lades fast i projektplanen enligt beskrivningen ovan. Projektet ansvarar inte för att resultatet tillämpas i organisationen efter projekttiden. (projektplan bilaga 2)

1.5 Tidplan

Följande tidplan har gällt för projektet.
December 2007 – april 2009

Fas 1

januari-mars

Historik, nulägesanalys och omvärldsbevakning
Planering av dialoginsatserna
Samlad analys av historik, nuläge och omvärldsanalys
Förslag till fortsatt arbete i fas 2

Fas 2 april-oktober

Genomförande av dialogen externt och internt
Seminarium i samband med stadsbyggnadsdagarna
Sammanställning av dialogresultaten
Framtidsscenarier

Fas 3**oktober 2008 - april 2009**

Information i berörda nämnder (KUN, MSN, TN, KS) november

Förslag till vision och strategi

Redovisning i berörda nämnder i september 2008

Redovisning och förslag till beslut till KS/KF i mars/april 2009

Planeringen har kunnat följas med undantag för smärre justeringar.

2. Arbetssätt**2.1 Projektorganisation**

Följande sammansättning hade projektgruppen och styrgruppen.

Projektgrupp:

Anna Hörnsten, projektledare	Kultur- och utbildningsenheten
Helene Burmeister	Nacka kulturcentrum
Alexander Erixson/Linnéa Olofsson	Planenheten
Anki Kaplan	Bygglov
Susanne Skoglund	Exploatering
Mats Grönvik	Trafik, natur & fritid
Birgitta Grönros	Fastighetskontoret

Beräknad tidsåtgång var i genomsnitt 10 dagar per person under perioden november 2007 till augusti 2008. Alexander gick på föräldraledighet i juni. Linnéa ersatte honom efter sommaren. Beräknad tidsåtgång för projektledaren var 20 % eller totalt ca 40 dagar under perioden oktober 2007 till september 2008.

Styrgrupp:

Lena Dahlstedt (ordf.)

Dag Björklund

Anders Börjesson

Anders Ekengren

Göran Helin

Börje Sjölund

Anne-Sofie Mårtensson

Lennart Jonasson (vid behov)

Beräknad tidsåtgång för uppdraget var i genomsnitt 2 dagar per person eller 6 – 8 möten under projektiden.

2.2 Projektbudget

Projektbudgeten var beräknad till totalt 500 000 kronor. Budgeten har hållits inom beslutad ram med ett utfall per den 4 december om totalt 457 000 kronor. Merparten av budgeten har använts till kommunikationsprocessen. Eventuellt kan någon mindre summa tillkomma innan året är slut. Kostnader för nedlagd tid av projektgruppens och styrgruppens medlemmar har belastat respektive enhet.

2.3 Kommunikationsprocessen

I projektet ingick ett omfattande dialoguppdrag, såväl internt som externt. Uttalade målgrupper var tjänstemän och verksamheter i Nacka kommun, förtroendevalda, medborgare, konstnärer, fastighetsägare och byggherrar. En prioriterad målgrupp var

dessutom ungdomar i Nacka. Det var ett uttalat önskemål i direktivet att förslaget till vision och strategi skulle vara väl förankrat i organisationen. För att klara av dessa uppdrag engagerades kommunikationskonsulten The Story Lab och projektledarutbildningen Kaospiloterna. Samarbetet resulterade i ett nytt slagfärdigt projektnamn, Öppna Konsten, samt en webbplats, (www.opnakonsten.se) öppen för dialog via bloggar, minienkäter, inspelade intervjuer och ett öppet visions- och strategidokument, i form av en wiki, som alla intresserade har haft möjlighet att redigera och skriva sina synpunkter i. Webbplatsen lanserades i samband med stadsbyggnadsdagarna i april 2008. Därefter pågick dialogprocessen i ca sex månader. Webbplatsen, som också hade en ingång via kommunens hemsida, var indelad i följande fyra forum:

- Konsten i det offentliga rummet
- Konsten som medel
- Konsten i relation till medborgarna
- Organisation och finansiering av offentlig konst

Dessa forum fungerade som utgångspunkter för respektive enkät, bloggar och inspelade intervjuer. Dessutom genomfördes fyra riktade e-postutskick med anpassade berättelser till följande målgrupper; tjänstemän och politiker i Nacka kommun, konst- och kulturliv, byggherrar och fastighetsägare samt verksamheter inom skola och omsorg. Djupintervjuer genomfördes med utvalda nyckelpersoner inom respektive målgrupp.

Test av scenarier den 9 oktober 2008 i operans lokaler, Gäddviken

Den 9 oktober genomfördes ett seminarium med 65 deltagare som identifierats som viktiga för förankringen av den nya strategin. Deltagarna rekryterades ur ovanstående målgrupper. Syftet var att få med de prioriterade kompetensområden som behövs för att uppnå en bättre kvalitet i framtida processer gällande konstnärliga gestaltningar. Seminariet var upplagt som ett spel där deltagarna, uppdelade i små grupper, kunde testa framtida scenarier för arbetet med konst i Nackas offentliga rum. Scenarierna byggde på de projekttyper som projektgruppen anser är relevanta för konst. Dessa projekttyper presenteras under rubriken organisation. Flera nya förslag till organisation, arbetssätt och finansiering testades under detta seminarium, vilket ligger till grund för projektgruppens förslag i denna rapport. Resultatet av den övergripande kommunikationsprocessen kan beskrivas på följande sätt.

2 % Substantiellt bidragande (36 personer)

- 5 personer har oberoende övrig projektaktivitet redigerat material på projektets hemsida
- 16 personer har deltagit i djupintervjuer
- 15 personer har genom projektets workshops bidragit med essentiell input i projektet

11 % Enkelt interagerande (191 personer)

- 126 personer har bidragit genom att helt eller delvis genomföra en enkätundersökning på projektets hemsida.
- 65 personer har bidragit genom interaktion på Framtidsseminariet den 9 oktober.

87 % Mottagande(ca 1430 personer)

- Ca 850 personer har nåtts av projektets fyra e-postutskick.
- 580 personer har besökt hemsidan en eller flera gånger.

En presentation med rekommendationer utifrån den totala kommunikationsprocessen ges i bilaga 3.

Utöver detta genomförde projektledarutbildningen Kaospiloterna kreativa workshops med 156 ungdomar från 13-20 år i Nackas samtliga kommundelar. Uppdraget var att ta reda på ungdomarnas vision för konsten i det offentliga rummet, samt få kunskap om målgruppens intresse för offentlig konst och om/hur de skulle vilja delta i en framtida dialog om konstprojekt i den offentliga miljön. Resultatet av ungdomsdialogen gav värdefull kunskap inför framtida dialogprocesser kring konst. Intresset för dessa frågor var stort inom målgruppen och deras förslag till vision och en förbättrad dialog har tagits till vara i projektgruppens förslag till vision och strategi. Ungdomsdialogen presenteras närmare i bilaga 4 . Inställningen i projektet har varit öppenhet, vilket resulterade i att aktörer utanför kommunen har bjudits in att delta med sina erfarenheter och synpunkter. Det har varit mycket värdefullt. Resultatet av hela projektet presenteras också öppet för alla att ta del av på kommunens hemsida. Målet har varit att ha en så transparent process som möjligt.

Följande kompletterande informationsinsatser har genomförts för att locka människor till deltagande i processen:

- Affischering och utskick av flygblad
- Utdelning av kontaktkort
- Annonser i lokalpress, Nacka Nu och stadsbyggnadsnytt
- Pressmeddelanden och redaktionellt material i facktidningar
- Konstskyltar med påståenden kring konst på strategiska platser i stadsmiljön
- Konstscenarios på den guidade bussturen under stadsbyggnadsdagarna
- Affischutställning under stadsbyggnadsdagarna

2.4 Omvärldsanalys

Projektgruppen genomförde studiebesök i Malmö, Upplands Väsby, Gävle, Helsingborg och Stockholm. Haninge kommun bjöds in till Nacka kommun för ett informationsutbyte om konstsatsningar. Utöver detta har projektgruppen genomfört telefonintervjuer med femton kommuner enligt ett gemensamt frågeformulär. Generellt sett är det

likartade förhållanden i alla dessa kommuner. Frågan om utvecklingen av den offentliga konsten är aktuell i landet. De flesta kommuner har ett beslut om att satsa 1 % av kommunala fastighetsinvesteringar vid ny- och ombyggnation. Det är dock långt ifrån alla som följer beslutet fullt ut. Den bristfälliga organisationen och finansieringen är likartad i de flesta kommuner. Ingen har ett strukturerat enhetligt samarbete kring konst i privata byggherreprojekt. Däremot är det flera som önskar uppnå det. En del kommuner tar upp frågan om konst i omfattningsbeskrivningen i exploateringsavtalen, men för det mesta är det slumpen som avgör om det skapas konst i byggherreprojekten.

I Malmö, Stockholm, Gävle, Haninge och på Gotland är satsningen på konst mer välplanerad och uttalad än i övriga undersökta kommuner. I dessa kommuner har man fattat övergripande beslut på senare tid om finansiering och det finns en förhållandevis god organisation kring arbetet. Malmö är extra intressant eftersom gatukontoret har en drivande och engagerad roll i utvecklingen av konsten. I Malmö finns dessutom en konstgrupp som består av stadsarkitekten, stadsträdgårdsmästaren, cheferna för konsthallen och konstmuseet samt kulturdirektören. Denna grupp arbetar aktivt med planering och genomförande av konst i det offentliga rummet. Gatukontoret ansvarar för drift och underhåll av konsten i stadsmiljön på ett mycket engagerat sätt. Vid vårt besök i staden var det gatu- och parkingenjörer som guidade oss runt och visade stadens konst. De har även anställt en ljus tekniker med kompetens från scenkonsten för att arbeta med ljuset i stadsrummet. Detta har resulterat i många spektakulära och intressanta ljussättningar av staden. Inte minst har det resulterat i många resurseffektiva och kreativa lösningar kring ljussättning. Malmö har fattat beslut om att avsätta 1,5 % till offentlig konst vid ny- och ombyggnation av kommunala fastigheter, men en bedömning görs från fall till fall. Det blir ofta en högre summa som avsätts. Kulturnämnden har huvudansvaret för den konstnärliga gestaltningen och bistås av konstgruppen. Kulturnämnden begär anslag i kommunfullmäktige för angelägna konstprojekt i stadsrummet.

Tillfälligt verk i Stapelbäddsparken i Malmö, av konstnären Fernando Elvira i samarbete med ungdomarna i skateboardföreningen.

I Gävle finns en stadsmiljögrupp med representanter från de olika förvaltningar som är engagerade i stadsrummet. Utöver dessa finns även representanter för näringslivet med i gruppen. Sammanfattande i gruppen är konstcentrum. De diskuterar konstfrågor i stadsmiljön, liksom andra viktiga frågor som hör till stadsrummet. Gävle kommun har fattat ett förnyat beslut om 1 % - regeln gällande kommunens fastighetsinvesteringar vid ny- och ombyggnation. Malmö och Gävles samarbetsgrupper är rådgivande vid

placering av donationer eller andra förslag om konststatsningar som kommer in till respektive kommun. I både Malmö och Gävle finns dessutom starka privata fonder som donerar mycket konst till kommunens stadsrum. Haninge kommun avsätter 1 % av kommunens totala investeringsbudget, knuten till fastigheter, i början av varje verksamhetsår. Därefter kan konstbudgeten disponeras på bästa sätt utifrån de behov som finns i kommunen. De har ett handlingsprogram som anger att den konstnärliga gestaltningen ska ske i samverkan mellan konstnär, arkitekt, landskapsarkitekt, trafikplanerare och, när så är möjligt, medborgare och brukare. Stockholm har fattat beslut om 1 % - regeln och det fungerar relativt bra. Stockholm konst planerar och genomför konstprojekt i stadens fastigheter och på gator och torg. Stockholm har även ett konstråd med en politisk sammansättning. Rådet har till uppgift att hjälpa stadens nämnder, styrelser och bolag i frågor om konstnärlig utsmyckning av byggnader och offentliga platser. Konstrådet ska göra utredningar och lägga förslag på hur nämndernas pengar för konstnärliga utsmyckningar ska användas. Stockholms konstråd fattar också beslut i ärenden om permanent placering av konstverk på Stockholms stads mark. Ansvaret för drift och underhåll är delat mellan trafikkontoret och stadsmuseet.

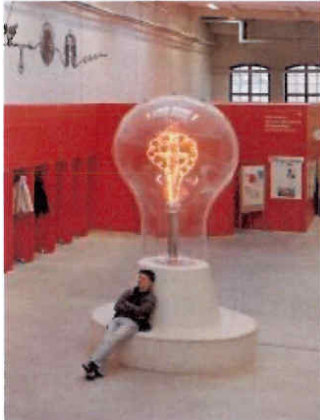
Ovanstående kommuner satsar på trycksaker och böcker av hög kvalitet som presenterar konstbeståndet. Stockholm har dessutom startat ett projekt med mobilguider, vilket innebär att medborgarna kan få information om konstverken via mobiltelefonen när de promenerar genom staden. Flera kommuner presenterar aktuella konstprojekt, förslag till olika konstvandringar, kartor och information om konstverken på sina hemsidor. Många kommuner bedriver en medborgardialog kring etableringen av konst i det offentliga rummet, framför allt då verksamheter med brukare är berörda. Det förs en allmän debatt i landet kring konstens beständighet och behovet av att ha platser för konst som kan bytas ut. I Malmö har man börjat med en plats i Stapelbäddsparken, som är en stor utomhusarena för skateboardåkning. Där har kommunen låtit uppföra ett verk som ska bytas ut en gång om året.

I Norge pågår en intressant satsning på konst, arkitektur och design i det norska vägverkets regi. Det är en utveckling av landets turistvägar som ska bli en attraktion i sig. Varje delprojekt genomförs av en arkitekt, ingenjör och en konstnär i samverkan. Projektet har fått stor internationell uppmärksamhet och tilldelats priser för hög kvalitet. Längs med vägen samverkar lokalsamhället och näringslivet i respektive delprojekt. Samspelet mellan arkitektur, natur och konst är vägledande och har visat sig mycket framgångsrikt.

Sammanfattningsvis betonas vikten av att frågan om konst ska komma in så tidigt som möjligt i stadsbyggnadsprocessen. Ett tidigt samarbete mellan arkitekter och konstnärer är en framgångsfaktor. I vissa projekt är det redan i arkitekttävlingen ett krav att arkitektkontor och konstnär måste komma med ett gemensamt förslag. Ett bra exempel på detta är stortorget i Kalmar som gestaltades av konstnären Eva Löfdahl och arkitekten Adam Caruso/Caruso St John Architects. Torget har blivit väldigt uppmärksammat för sina höga kvaliteter vad gäller den konstnärliga utformningen i kombination med att de kulturhistoriska värdena har kunnat bevaras.

Det är också viktigt att det finns ett tydligt ansvar för drift och underhåll, samt att det finns god kompetens vad gäller beställning av konst. Många betonar även vikten av att byggherrar deltar i konstinvesteringar i stadsmiljön.

3. Resultat

Flash of Genius, Bigert & Bergström, Dieselverkstaden

3.1 Vision och strategi

I arbetet med att ta fram en formulerad vision har medborgare, ungdomar, tjänstemän förtroendevalda, konstnärer, verksamheter i kommunen m.fl. fått möjlighet att formulera värdeord och framtidsbilder kopplade till konst i Nackas offentliga rum. Inom ungdomsdialogen framkom att konst ska finnas där ungdomarna vistas. Konsten ska fylla en samhällsnytta, kunna gå att interagera med och skapas för det dagliga livet. Konst ska vara miljövänlig, gärna vara skapad av natur eller i naturen samt sätta färg på vardagen. Nacka kommun ska vara som ett konstverk i sig och verka för möten mellan medborgarna. Ungdomarna formulerade följande förslag till vision;
Nacka kommun - ett levande konstverk.

I stora drag överensstämmer ungdomarnas synpunkter med övriga målgruppers förslag och åsikter om offentlig konst i Nacka. Viktiga värdeord som lyfts fram i hela dialogprocessen kring visionen är exempelvis; beröring, variation, inbjudande, utmanande, kittlande, oväntat, förundran, provokation, harmoni, hemkänsla, stimulans, djup och ögats fröjd. Som ett resultat av hela dialogprocessen föreslår projektgruppen följande vision för arbetet med den offentliga konsten i Nacka:

Den öppna konsten ska bjuda in, beröra och berika människor och mötesplatser.

För att uppnå visionen föreslås följande tre strategiska grundvalar gälla i Nacka kommun:

1. Offentlig konst ska vara kommunicerad och tillgänglig, vilket skapas genom att:
 - fatta beslut kring när, på vilket sätt och i vilka skeenden det är relevant att engagera medborgare
 - formulera en kommunikationsstrategi för informationsspridning
 - sätta upp skyltar vid respektive konstverk
2. Det offentliga rummet som plats för konst ska utvecklas medvetet och över tid, vilket skapas genom att:
 - upprätta en konstplan
 - utveckla temporära utställningsplatser i kommunen

3. Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst, vilket skapas genom att:

- arbetsprocessen planeras väl och att alla inblandade har en gemensam bild av dessa
- finansieringsfrågan är beslutad
- det bildas ett konstnätverk

Dessa strategiska grundvalar utvecklas vidare under nedanstående rubriker.

3.2 Definition av konst i Nackas offentliga rum

Under kommunikationsprocessen har en återkommande fråga varit hur vi ska definiera den offentliga konsten i Nacka. Vad som är konst är en subjektiv upplevelse, men för att lyckas med en samordnad konststrategi bör kommunen enas kring några fundamentala punkter som ska utgöra grunden för kommande konstinvesteringar i det offentliga rummet. Projektgruppen föreslår att konsten i Nackas offentliga rum ska:

- äga konstnärlig höjd, vilket innebär att den äger kvalitet både i utförande såväl som i konstnärlig idé.
- Komma till i dialog med medborgare och stadsplanerare, genom arbetsprocesser som präglas av kommunens övergripande värdering om öppenhet och mångfald.
- spegla sin samtid
- bidra till helhetsgestaltningen i rummet utomhus såväl som inomhus
- sträva efter att bidra till en hållbar utveckling i vistelsemiljön
- sträva efter skönhet, frihet och sanning
- utgå ifrån att konst definieras av konstnären

Utöver detta kan den offentliga konsten vara fast eller tillfällig och utförd i en mångfald tekniker som exempelvis video, skulptur, textil, ljud, ljus eller måleri. Den kan vara utförd i material som är befintliga delar av, eller samspelar med, befintliga element i stadsplaneringen såväl som i naturen, men med konstnärens blick på platsen. Konsten kan också med fördel vara funktionell och vara möjlig att interagera med.

3.3 Konstens betydelse i det offentliga rummet

Nacka kommun växer snabbt och det ställer stora krav på att det också skapas mötesplatser och offentliga rum som fungerar så bra som möjligt. Konsten kan gestalta en historia om den aktuella platsen, vilket är viktigt i områden som inte har någon längre historia och där många medborgare är nyinflyttade. Dagens konst är morgondagens kulturarv. Den ska berätta något om oss och den tid vi lever i för kommande generationer. I den bästa av världar bör det offentliga rummet tilltala alla våra fem sinnen. Men följande citat är ganska talande - ”många av stadens miljöer och rum är i dag långt ifrån så innehållsrika och varierande som man skulle kunna önska. I stället präglas stora delar av stadsmiljön av ett nyttotänkande och främjar effektiva handlingar”.² Enligt professor Gehl³ vistas fler människor utomhus och fler aktiviteter äger rum om utemiljöerna är rika. I sina undersökningar har Gehl visat att rum och stråk används mycket mer om de innehåller kvaliteter som människor uppskattar, exempelvis tillfällen till avbrott, verksamheter och utsmyckningar. Även andra undersökningar har kommit fram till att utsmyckningar i det offentliga rummet är viktiga. Vid val av plats för rekreation så värderas skönhetsupplevelsen högst⁴.

Det är viktigt att arbetet med konsten i det offentliga rummet är välplanerad. Detta förutsätter att planeringen för den konstnärliga gestaltningen utgår, inte bara från den aktuella platsen, utan från hela det offentliga rummet så att konsten blir en del av helheten. Det är också viktigt att konsten är välskött och fungerar utifrån den konstnärliga idén. Ytterligare en viktig aspekt är tillgängligheten och medborgarnas kunskap om den offentliga konsten i Nacka.

Satsningar på kvalitativ konstnärlig gestaltning i Nacka ska bl.a. bidra till

- att förstärka Nackas image som en modern, nytänkande kommun som värderar öppenhet och mångfald högt
- att berika medborgarnas och besökarnas upplevelse av Nacka
- att öka kommunens attraktivitet liksom medborgarnas stolthet över att bo i kommunen
- att förstärka medborgarnas känsla av trygghet samt hemkänsla och därmed förebygga brottslighet
- debatt och engagemang bland medborgarna i aktuella samhällsfrågor
- att stärka sociala nätverk

Nacka kommun ska med hjälp av konstnärliga gestaltningar skapa offentliga rum för mångfald som lockar människor, oavsett ålder, bakgrund och behov, till att vistas i det offentliga rummet och där få sina önskemål och krav tillfredsställda.

² Berglund & Jergeby (1998, Stadsrum – människorum: att planera för livet mellan husen)

³ Gehl 1996 (dansk arkitekt och professor i urban design, initiativtagare till Ströget)

⁴ Berglund & Jergeby 1998

De enkäter som 126 personer fyllde i på Öppna konstens hemsida gav bl.a. följande resultat.

- 75 % vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska göra mig stolt över kommunen.
- 85 % vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska stärka min identitet som nackabo.
- 63 % vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska berätta en historia om platsen
- 63 % tror helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är ett bra sätt att skapa samhörighet mellan medborgarna.
- 63 % anser helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är viktig för att öka kommunens konkurrenskraft.
- 87 % anser helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är betydelsefull för att locka affärsverksamheter att etablera sig, ökar känslan av trygghet samt är viktigt för att locka fler turister.

3.4 Det offentliga rummet

Liv Due, Amfiteater, Sickla skola, 2001

Det offentliga rummet har diskuterats inom projektet Öppna konsten. Alla platser där människor har möjlighet att vistas, både inomhus och utomhus, är rum för konst. Men det finns platser som är särskilt prioriterade. Deltagarna inom öppna konstens dialog har gjort följande prioritering som börjar med den högst värderade platsen för konst.

- Torg
- Tunnelbana/pendeltåg
- Äldreboenden
- Skolgårdar
- Parker
- Förskolegårdar
- Lekplatser
- Gator
- Busshållplatser
- Vandringsstråk/ promenadvägar

Utöver dessa platser betonas bostadsområden och vikten av att konsten finns där människor vistas i sin vardag. Nacka kommun bör även bli vägledande när det gäller att utveckla platser för tillfälliga utställningar och konstinstallationer där konsten kan bytas ut ofta, exempelvis i den kommande stadshusparken, i ett förnyat Orminge centrum eller Marcusplatsen. Idén om det offentliga rummet som ett flexibelt utställningsrum är

tilltalande, ett närliggande exempel på detta finns i Stockholm som har en plats för fotoutställningar i anslutning till Nybrokajen. Utöver dessa temporära utställningsplatser vore det värdefullt om Nacka kommun kan prova verk för att se hur de fungerar i sin miljö. Exempel på detta är Malmö kommun som testar konstnärlig belysning i full skala i stadsmiljön bl.a. genom ljusfestivalen Malmö Light. Det som fungerar tekniskt och uppskattas av medborgarna permanentas. Detta leder till att medborgarna engageras i utformningen av staden.

62 % vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska bytas ut ofta.⁵

3.5 Organisation

Prioriterade åtgärder för att åstadkomma betydande resultat är att

- Investera långsiktigt
- Arbeta tvärdisciplinärt
- Arbeta miljömedvetet
- Samarbeta med det privata näringslivet
- Samarbeta med skolan och förskolan
- Lyssna på medborgarna

Kommunstyrelsen är formell ägare av all konst som kommunen har investerat i. Projektgruppen föreslår att kommunstyrelsen genomför en inventering av konstbeståndet i den offentliga miljön under år 2009. I samband med denna bör konstens värde, behovet av underhåll samt en eventuell försäkring utredas för beslut. Varje konstverk är upphovsrättsligt skyddat, vilket bl.a. innebär att kommunen inte har rätt att göra ändringar av verket utan konstnärens tillstånd. Det innebär också att det måste finnas skyltar som anger konstnären vid respektive verk. Upphovsrätten måste även beaktas då konstverken publiceras på internet eller intranät.

Kulturnämnden ska enligt reglementet ägna uppmärksamhet åt utformning och utsmyckning av offentliga platser och byggnader samt att i övrigt, där nämndens medverkan påkallas, vara rådgivande vid utformning och utsmyckning av bostadsområden. Kulturnämnden har även avsatt en mindre summa för underhåll av konst. Projektgruppen föreslår dock att kulturnämnden inte ska ha något ansvar för underhåll av offentlig konst.

3.5.1 Konstnätverk

För att lyckas långsiktigt med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet bör kommunen arbeta tvärsektoriellt. Detta för att få en strukturerad samordning mellan de olika funktioner som krävs för att offentlig konst ska ge önskad effekt i det offentliga rummet. Med anledning av detta föreslår projektgruppen att kulturnämnden får ansvar för att ett konstnätverk formas i kommunen. Detta nätverk ska bestå av en kärna med en representant från vardera kulturen, miljö och stadsbyggnad, teknik och fastighetskontoret. Nätverket ska även bestå av en yttre del med bl.a. specialister från fackområdena inom samhällsbyggnad i kommunen men också från näringslivet, brottsförebyggande rådet, konstkonsult etc. Kommunens konstexpert bör vara sammankallande i konstnätverket.

Nätverkets uppgift är främst att ta fram en konstplan för Nackas offentliga rum och kontinuerligt följa upp den. Nätverket ska också kunna fungera som en referensgrupp

⁵ Ur enkätundersökningen på Öppna konstens hemsida

och vara rådgivande i konstfrågor kopplade till det offentliga rummet, exempelvis vad gäller donationer, privata initiativ, medborgarförslag, förslag till förflyttning av konstverk, motioner m.m.

3.5.2 Konstplan

Syftet med konstplanen är att stärka konstens roll i stadsbyggnadsutvecklingen och bidra till en medveten helhetssyn med syftet att med hjälp av konst ena Nackas områden till rum, stråk och en sammanhållen kommun. Detta uppnås genom uttalade prioriteringar på områden, konsttyper och effektmål under avgränsade tider. I planen ska det tydligt framgå vilka platser som ska prioriteras samt vilka uttrycksformer som bör främjas, funktionalitet, målgrupp, interaktion m.m. I planen anges möjliga samverkansparter till respektive projekt exempelvis statens konstråd/sponsring m.m. Planen ska utgå från visionen och gälla på tre års sikt samt uppdateras årligen. Den bör även kompletteras med en drift- och underhållsplan samt en kommunikationsplan. Projektgruppen föreslår att konstplanen antas i kulturnämnden.

3.5.3 Kompetensförsörjning

Kommunen behöver förstärka sin kompetensförsörjning. Därför bör en upphandling av konstkonsulter genomföras för att utöka kommunens tillgång till kompetenta beställare av konstnärer och planering av konstprojekt. Kommunen behöver även upphandla konservatorer och annan nödvändig expertis för ett kvalificerat underhåll och reparationer av konst i det offentliga rummet. Vid nyrekrytering av personal till verksamheter inom fastighetskontoret, stadsbyggnad och natur, trafik, fritid bör konstkompetensen finnas med som en viktig aspekt. (Ex. är vi betjänta av belysningsingenjörer som också har konstnärlig belysningskompetens?) Kompetensutveckling av befintlig personal behövs för att höja kunskapen om konst, drift, underhåll och sambanden i det offentliga rummet.

En arbetsgrupp bör tillsättas för att införa de nya arbetsprocesserna. Denna grupp bör ta fram en plan med syfte att höja kompetensen hos tjänstemän och politiker gällande konstnärlig gestaltning, och dess betydelse i offentliga miljöer. Detta förutsätter att en inventering av personalens behov av kompetensutveckling genomförs inledningsvis.

3.5.4 Konstcirkeln

Konstcirkeln är ett nytt begrepp som illustrerar det kretslopp som bör gälla för Nacka kommuns respektive konstprojekt. I denna cirkel ingår kostnader för konstkonsult/konstsekreterare, konstnär, material, medborgardialog, informationspaket, innehållsdeklaration och en driftsplan för verket, slutbesiktning med konstnären samt en garantibesiktning efter 2 år. (Konstbudgeten disponeras utifrån behov inom ramen för cirkeln)

3.5.5 Stadsbyggnadsprocessen och fastighetsprocessen

En framgångsfaktor som de flesta är ense om vad gäller offentlig konst är att den ska ingå tidigt i kommunens stadsplanering. Därför föreslår projektgruppen att konst i det offentliga rummet ska vara en självklar del i kommunens totala stadsbyggnadsprocess och läggas in i relevanta administrativa system som en permanent rubrik i bl.a.:

1. Översiktsplaner
2. Start-PM
3. Projektplaner
4. Planbeskrivningar
5. Genomförandebeskrivningar
6. Gestaltningssystem
7. Exploateringsavtal/omfattningsbeskrivningar
8. Gatukostnadsutredningar vid förnyelseprojekt
9. Bygglov

Konst ska behandlas på samma sätt som övriga frågor vad gäller allmänna anläggningar. Handlingar som rör konstnärlig gestaltning bollas med konstnätverket. Konst i det offentliga rummet ska även ingå som en självklar del i kommunens processer inom fastighetsinvesteringar, vilket även inkluderar markfastigheter. I dessa processer ska frågan om konst läggas in på ett tidigt stadium i relevanta administrativa system och projekthandlingar som en permanent punkt. Projektgrupperna ska konsultera kommunens konstexpert direkt från start.

3.6 Finansiering

Projektgruppen anser att följande projekttyper inom stadsbyggnad/stadsmiljö är aktuella för konst i Nacka kommun:

1. Infrastruktur och park

Ny- och ombyggnad, upprustning/restaurering av:

ex. nya järnvägar, vägar, broar, parkvägar, gång- cykelbanor, båttrafikplatser

2. Byggherreprojekt

a) marken ägs av byggherre som vill bygga på sin mark

b) marken ägs initialt av kommunen

b:1) tomträttsavtal

b:2) ren försäljning

3. Förnyelseprojekt

Upprustning och uppgradering av sommarstugeområden till permanentboende standard.

Exempelvis vad gäller VA och vägar, lekplatser och övrig platsmark.

4. Naturreservat

5. Fastigheter för verksamheter med kommunal finansiering

Exempelvis om-/tillbyggnad, upprustning gällande fastigheter:

a) som ägs och drivs av kommunen

b) som hyrs av kommunen

c) hyrs ut av kommunen och drivs privat

d) eller kommunalt finansierad verksamhet i lokaler som ägs och drivs privat

6. Övrigt

a) medborgarförslag om konst i det offentliga rummet

b) donationer av konst till det offentliga rummet

c) möblering och skyltning i stadsmiljön

Konstprojekt som inte ingår i byggherreprojekt eller kommunens fastighetsprojekt, föreslås ingå i konstplanen och ingå i kommunens mål- och budgetprocess. Detta innebär att kommunen kan lyfta platser och verksamheter som av olika anledningar bör prioriteras för konstinsatser. Det kan exempelvis vara initiativ som kommer från medborgare, samfällighetsföreningar eller verksamheter för utbildning och omsorg.

Konst- och naturstig av Dina Hviid i samarbete med barn och personal på Kummelnäs förskola

3.6.1 Finansiering av konst i kommunala fastigheter

Projektgruppen föreslår att kommunen avsätter 1 % av den totala beräknade fastighetsinvesteringen för respektive år till konst. Detta inkluderar samtliga kostnader som ingår i konstcirkeln. Projektgruppen anser att denna åtgärd kan leda till en effektivare planering av konstprojekt och ett bättre resultat.

3.6.2 Finansiering av konst i byggherreprojekt och förnyelseområden

Projektgruppen föreslår att 1 % av de totala exploateringskostnaderna (d.v.s. av den av kommunen uppskattade summan för de allmänna anläggningarna) avsätts för konst inom byggherreprojekten. Kommunen bör dessutom erbjuda byggherrarna att ingå i kommunens informationsinsatser kring den offentliga konsten, exempelvis i konstregistret och trycksaker.

Det vore önskvärt att uppnå en utveckling av den konstnärliga gestaltningen i Nackas förnyelseområden. Mot bakgrund av att det är många fastighetsägare som behöver komma överens, och att risken för överklaganden är överhängande, anser dock projektgruppen att frågan behöver utredas ytterligare. Ett alternativ som har diskuterats inom ramen för projektet är att kommunen bekostar 1 % av entreprenadsumman (alternativt den uppskattade entreprenadsumman) exklusive VA för konst. Ytterligare ett alternativ är att lägga in prioriterade konstprojekt för förnyelseområden i konstplanen som grund för investeringar i mål- och budgetprocessen. Ytterligare ett sätt kan vara att kommunen uppmuntrar fastighetsägarna att investera i konstnärliga gestaltningar. Detta skulle kunna ske genom att kommunen delfinansierar, eller på annat sätt stöttar fastighetsägarnas initiativ till konstprojekt.

Projektgruppen anser att byggherreprojekt och förnyelseområden är viktiga att få med i konstnärliga gestaltningsprojekt eftersom de utgör en så pass stor del av Nacka. En av förutsättningarna för att få med dessa samarbetspartners och framstå som trovärdig, är att kommunen föregår med gott exempel och satsar i egna konstprojekt. En annan förutsättning är att kommunen utarbetar tydliga riktlinjer och rekommendationer för de som ska arbeta med byggherreprojekt och förnyelseområden.

Bigert & Bergström, Peptalk, Älta ishall 2005

3.7 Drift och underhåll

Reguljär drift och underhåll av all offentlig konst som ägs av kommunen, (exklusive konstsamlingen), föreslås fastighetsägaren respektive tekniska nämnden ansvara för. Vid misstanke om behov av experter vid underhåll och reparationer ska kommunens konstexpert konsulteras för vidare ställningstaganden. En inventering över den befintliga konsten bör genomföras snarast möjligt och resultera i en tydlig underhålls- och driftsplan. I framtiden bör en underhålls- och driftsplan göras i anslutning till respektive konstprojekt. Fastighetsansvarig respektive drifts- och underhållsansvarig

enhet bör göra realistiska budgetplaner för underhåll och drift av kommunens konstinnehav i den årliga mål- och budgetprocessen. Konsten bör läggas in i samtliga administrativa system för drift och underhåll.

Den fasta konst som är placerad inomhus ansvarar respektive hyresgäst för, i enlighet med kommunens beslut. Dessa skötselråd utgår från underhålls- och driftshandlingar framtagna av konstnären och fastighetsägaren vid projektavslut. Kommunens konstexpert bör också godkänna handlingarna.

3.8 Tillgänglighet

I samband med medborgardialog om offentlig konst bör kommunen vara medveten om att det finns krav på att de idéer som genereras måste kunna tas om hand. Detta gör att det behövs en tydlighet i kontakten med medborgarna kring förutsättningarna för deltagande i framtida konstprojekt. Kommunen bör formulera en tydlig strategi för hur medborgare i allmänhet ska nås av information kring pågående och planerade stadsbyggnationer som inkluderar konstprojekt. Det bör även finnas en tydlig kommunikationsplan för arbetet med konstprojekt. Kommunen bör samla all information om den offentliga konsten på kommunens hemsida. Stommen kan vara ett visuellt tilltalande register över den offentliga konsten i Nacka i både privat och offentlig ägo. Utöver detta bör kommunen även utveckla konstkarta, information om aktuella konstprojekt, chatmöjligheter, bloggar, projektdagböcker och konstrundor på hemsidan. Ytterligare ett förslag är att utveckla en gemensam sida på intranätet för inspiration, spridning av goda exempel m.m. gällande konstprojekt.

Det finns ett behov av nya trycksaker som presenterar konstutbudet i Nacka. En konstkarta och en bok som presenterar konsten i kommunen vore önskvärt. I denna produktion kan med fördel privata fastighetsägare bjudas in att medverka. Vid varje verk ska det finnas skyltar med information om konstverk och konstnär. Detta är i enlighet med upphovsrättslagen. Projektgruppen förslår även att kommunen utvecklar ett system med mobilguider så att allmänheten kan få information om kommunens konst via sina mobiltelefoner.

Det är också viktigt att utveckla rutinerna för information till anordnare i kommunen om hur de kan samarbeta kring konstprojekt. Detta bör ingå i kommunikationsplanen. Framför allt har utbildningsverksamheten uttryckt önskemål om ett utvecklat samarbete i konstfrågor, dels vad gäller utformningen av projekt, dels att få möjlighet att visa upp konstprojekt för en allmänhet. Även ungdomarna som deltog i dialogen inom projektet Öppna konsten, betonade vikten av att få möjlighet att delta i utvecklingen av konstprojekt på skoltid.

När en konstnärlig gestaltning är klar är det viktigt att det sker en officiell invigning av verket med närvarande konstnär. Detta för att medborgarna ska få tillfälle att möta konstnären och få ytterligare information om verket och tankarna som ligger bakom gestaltningen.

4. Slutsatser

4.1 Rekommendationer till beslut

För att uppnå goda resultat i arbetet med offentlig konst i Nacka bör kommunen anta föreslagen vision, strategiska grundvalar samt definitionen av offentlig konst i Nacka.

Utöver detta föreslår projektgruppen att kommunen fattar beslut om att:

- avsätta 1 % av den totala beräknade fastighetsinvesteringen för respektive år till konst i det offentliga rummet.
- 1 % av de totala exploateringskostnaderna (d.v.s. av den av kommunen uppskattade summan för de allmänna anläggningarna) avsätts för konst inom byggherreprojekten.
- Kulturnämnden ska ansvara för att det bildas ett konstnätverk samt att det tas fram en konstplan för Nackas konstnärliga gestaltning i det offentliga rummet.
- Tekniska nämnden ska ansvara för underhåll och drift av kommunens konst i stadsmiljön med stöd från kulturnämndens konstexpert.

Kommunen bör snarast inleda arbetet med att inventera sitt konstinnehav, se över behovet av skyltning och upprätta en underhålls- och driftsplan för kommunens befintliga konstbestånd. Dessutom bör en grupp tillsättas så snart som möjligt för att genomföra en inventering och planering av kompetenshöjande aktiviteter för införandet av det nya arbetssättet med den offentliga konsten.

Projektgruppen Öppna konsten/

Anna Hörnsten
Projektledare

Öppna Konsten

Strategi och Vision

Projektredovisning

Inledande sammanfattning

Offentlig konst förändrar och berör, utvecklar och skapar relationer. Projektet Öppna Konsten har fördjupat sig i den offentliga konstens kraft och möjligheter genom att föra en medborgardialog med konsten i fokus. Ett halvårs långt samtal som har resulterat i att identifiera en ansevärd mängd goda utvecklingsmöjligheter för arbetet med den offentliga konsten i Nacka. I denna rapport hör du 1657 personers gemensamma röst, din första uppgift är att öppna öronen, och se så öppnar vi konsten!

Förslag till vision

*"Vår offentliga konst skapas för att med kraft stärka Nacka som en plats att associera med Glädje, Framtidstro, Kreativitet, Öppenhet och Mångfald.
Med både människan och rummet i fokus åstadkommer vi mötesplatser som inbjuder, utmanar, ifrågasätter och berör.
Där konsten blommar växer platsen,
där människan vistas möter hon konst!"*

Tre strategiska grundvalar för att uppnå visionen

1. Det är viktigt att offentlig konst ska vara både kommunicerad och tillgänglig, detta skapas genom:
 - Att fatta beslut kring hur och i vilka skeenden det är relevantt att engagera medborgare.
 - Att formulera en kommunikationsstrategi för informations spridning
 - Att skylta vid konstverken
2. Det är viktigt att det offentliga rummet som plats för konst utvecklas medvetet och över tid, detta skapas genom
 - Att förutsättningar för att upprätta en Konstplan undersöks.
 - Att temporära utställningsplatser utvecklas i kommunen.
3. Det är viktigt att en tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst formuleras, detta skapas genom:
 - Att arbetsprocessen planeras väl och att alla inblandade har en gemensam bild av dessa
 - Att arbetet kring finansieringsfrågan utvecklas och beslutas
 - Att en Stadsmiljögrupp tillsätts.

*Vill du veta hur?
Välkommen att
vända blad!*

Innehållsförteckning

1. Projektet Öppna konsten	7
1.1 Projektets bakgrund och syfte	7
1.1.1 Projektets bakgrund	
1.1.2 Projektets syfte	
1.2 Uppdragsformulering	8
1.3 Tillvägagångssätt	8
1.3.1 Massdeltagande som filosofi	
1.3.2 Arbetsprocess	
1.3.3 Deltagande – förväntningar och resultat	
1.4 Rapportens innehåll	14
1.4.1 Rapportens dubbla syften	
1.4.2 Rapportens innehåll	
2. Vision	15
2.1 Visionsarbetet och dess resultat	15
2.1.1 Formulerade visioner – resultat av workshop	
2.1.2 Visionära ord insamlade i enkäter	
2.1.3 Några framtidsbilder	
2.1.4 Ungdomarnas vision	
2.2 Förslag på formulerad vision	17
3. Strategi	19
3.1 Projektets 4 primära frågeställningar	19
3.2 Innehållsgenerering	20
3.3 Konsten i det offentliga rummet	21
3.3.1 Vad menar vi med konst i det offentliga rummet?	
3.3.2 Vad är konstens betydelse i det offentliga rummet?	
3.3.3 Vilka rum är offentliga rum?	
3.3.4 Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete	
3.4 Konsten som medel	25
3.4.1 Hur kan konsten bidra till att Nacka blir en ännu mera attraktiv kommun att bo, leva och arbeta i eller besöka?	
3.4.2 Hur kan konsten i det offentliga rummet bidra till en tryggare och säkrare kommun?	
3.4.3 Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete	
3.5 Konsten i relation till medborgare	30
3.5.1 Hur kan den offentliga konsten bli mer tillgänglig för medborgarna?	
3.5.2 Hur kan den offentliga konsten i skola och förskola utvecklas?	
3.5.3 Hur kan dialogen (aktivitet/engagemang) med medborgarna om den offentliga konsten utvecklas?	
3.5.4 Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete	
3.6 Organisation och finansiering av offentlig konst	36
3.6.1 Hur ska arbetet med den offentliga konsten organiseras?	
3.6.2 5 typer av stadsbyggnadsprojekt – exemplifierande arbetsprocesser	
3.6.3 Hur kan den offentliga konsten finansieras?	
3.6.4 Övergripande rekommendationer för fortsatt arbete	

4. Sammanfattning	51
4.1 Övergripande rekommendationer	52
4.1.1 En kommunicerad och tillgänglig konst	
4.1.2 Ett nyskapande och tillgängligt offentligt rum	
4.1.3 En rutinerad och medveten verksamhet	
4.2 Avslutning	55
5. Bilagor	
5.1 Målgruppsanalys	
5.2 Spelmaterial	
5.3 Spelresultat	
5.4 Ungdomarnas vision	

Kapitel 1. Projektet Öppna Konsten

1.1 Projektets bakgrund & syfte

1.1.1 Projektets bakgrund

Utsmyckning i och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet och människors välbefinnande. Många olika intressenter är berörda. Medborgarna som ska få glädje och nytta av den offentliga konsten. Exploatörer och byggherrar som projekterar offentlig konst i samband med nybyggnation. Konstnärer som arbetar med offentlig konst. Enheter och medarbetare i kommunen som arbetar med planer, exploatering, byggnation och underhåll av lokaler, parker mm. Under de senaste åren har olika frågor aktualiserats som rör den offentliga konsten i Nacka. Kulturnämnden har under våren 2007 gett kultur- och utbildningsdirektören i uppdrag att utreda hur kommunens samlade arbete med den offentliga konsten i Nacka kan utvecklas.

Syftet är att etablera en mer kommungemensam plattform för konsten i den offentliga miljön, samt att tydliggöra kommunens policy, öka samsynen och utveckla bättre samarbete. I arbetet bör berörda intressenter engageras.

Projektet Öppna Konsten initieras för att stödja detta arbete.

1.1.2 Projektets syfte

Syftet med projektet Öppna Konsten är att ta fram en rekommendation för en gemensam vision och strategi för kommunens arbete med offentlig konst.

Projektet ska hantera frågor om offentlig konst i samband med nybyggnation, ny infrastruktur och exploatering av nya områden i Nacka. Projektet ska också hantera frågor om den befintliga offentliga konsten i Nacka. I detta ingår bl.a. hur underhållet av befintlig offentlig konst ska hanteras, hur kunskap om befintlig konst kan spridas samt hur man kan öka tillgängligheten till den offentliga konsten fysiskt och via webb eller annan information.

1.2 Uppdragsformulering

The Story Labs huvudsakliga leveranser för att åstadkomma en förankrad vision och strategi för offentlig konst i Nacka enligt projektdirektiv 2007-10-19 Dnr KUN 2007/36 har varit följande:

- **Att strukturera** en kollaborativ arbetsprocess som leder fram till en rekommendation för strategi och vision, liksom bjuder in huvudintressenter och medborgare till medskapande.
- **Att processleda** arbetet, inklusive leda och planera workshop och dokumentera resultat.
- **Att producera** ett framtidsseminarium där olika idéer prövats, en unik upplevelse som deltagarna inte är vana vid
- **Att engagera** via en kollaborativ webb och e-post genom att bjuda in till medskapande bland en bredare allmänhet

Nacka Kommuns projektledare för Öppna Konsten är Anna Hörnsten.

The Story Labs arbete har letts och producerats av Mathias Gullbrandson och Molly Ränge.

1.3. Tillvägagångssätt

1.3.1 Massdeltagande som filosofi

Projektet Öppna Konsten baserar sig på en ursprunglig filosofi rörande massan intelligens. Att skapa öppna medborgar- och intressentdialoger handlar inte om att ge sken av ett intresse för allmänheten, utan en faktisk tro på att de människor som lever närmast en frågas epicentrum, tillsammans har de erfarenheter som behövs för att bäst beskriva dess status och utvecklingspotential.

I en medborgardialog är det viktigt att låta experter uttala sig och i viss mån vara vägledande i att rikta massans uppmärksamhet och samtal i rätt riktning, så att bildande meningar ger avkastning i form av svar på *faktiskt relevanta* frågor.

Det är viktigt att låta de människor som arbetar närmast en fråga höras främst då det är verkliga erfarenheter, snarare än hypotetiska påståenden som har kraft att skapa betydande värde. Men det är också i spännvidden mellan olika människors differenta idéer vi finner styrkan; Det är i åsiktsbredden vi ser liknande strömningar, kan utläsa trender och genom att följa dessa tankespor komma fram till en plats där många vägar möts.

Medborgardialoger av denna typ kan alltid beskrivas som en typ av experiment. Man vet vad man frågar efter, men kan aldrig beräkna det resultat som skall komma ut på andra sidan. Det kan handla om timing, trender, allmän samhällsdebatt och ekonomiska

konjunkturer som påverkar var människans uppmärksamhet riktas och om man anser sig ha tid att engagera sig i dessa typer av samtal. Även uppdragets formulering påverkar; är uppgiften, visionen, det gemensamma produkt som skall bli resultatet av mitt individuella engagemang klart och tydligt formulerat är det lättare att få känslan av att "min åsikt behövs". I projektet Öppna Konsten har uppmaningen varit relativt tydlig; "Vi ska formulera en ny strategi och vision för arbete med den offentliga konsten i Nacka".

Förhoppningarna kring slutprodukten är således klart erkända. Det skall dock påpekas att uppmaningen innehåller flera begrepp som kan utsättas för tolkning; *Vad innehåller en strategi? Vad menar vi med vision? Och vad menar vi när vi säger offentlig konst?*

Även kommunikationen kring, eller marknadsföringen av, en medborgardialog påverkar resultatet. Det är svårt att engagera sig i samtal man inte känner till. I projektet Öppna Konsten har marknadsföringen varit mycket liten, och den utåtriktade kommunikationen har bestått främst i utskickande av ett antal e-post, detta till ca. 850 personer. I resultatsammanställningen ser vi att drygt 200 personer varit engagerade i projektet på djupare nivå, och bidragit i medborgardialogen med betydande input. En siffra att vara mycket nöjd med, med tanke på spridningsaktiviteternas småskalighet.

Slutligen skall värdet av ett massgenererade beslutsunderlag kommenteras.

Till skillnad från en expertgrupps arbete som ofta försiggår på teoretiska plan i slutna kamrar, har en medborgardialog kraft att lyfta frågor som är aktuella i samhällets dagliga ruljans. Massans erfarenheter identifierar alltså de brännpunkter som expertgruppen ibland förbiser eftersom den ligger för långt ifrån deras verklighet; den teoretiska. Genom att förankra kommunalt arbete i öppna medborgardialoger lägger man örat mot asfalten och hör folkets röst. Därmed garanteras man möjligheten att göra skillnad där den verkligen behövs och därtill bedriva en lokalt förankrad politik.

1.3.2 Arbetsprocess

Öppna Konstens arbetsprocess har kretsat kring ett par huvudaktiviteter som tillsammans syftat till att genom engagemang av olika målgrupper resultera i en förankrad strategi och vision för konsten i det offentliga rummet. Dessa aktiviteter beskrivs i korthet nedan.

Djupintervjuer

Djupintervjuer är ett samlingsbegrepp för olika intervjuemetoder där syftet är att få fram kvalitativ data om en målgrupp eller ett specifikt ämne. Djupintervjuer har genomförts med sammanlagt 16 personer inom av projektledningen utsedda målgrupper; *Politiker och Tjänstemän, Konst- och kulturliv, Byggherrar och fastighetsägare* liksom *Skola och Omsorg*. Djupintervjuerna har genomförts med två huvudskaliga syften:

- 1 Att få förståelse för de fyra målgruppernas perspektiv på offentlig konst idag. Informationen har använts för att skapa anpassade webbutskick till respektive målgrupp.
- 2 Generera innehåll till strategi och vision genom att ställa direkta frågor vars svar givit värdefull input till utvecklingsarbetet.

Resultatet av djupintervjuerna har dokumenterats löpande på projektets hemsida www.oppnakonsten.se och därmed blivit en naturlig del av strategirekommendationen som helhet. Intervjuerna har ej dokumenterats separat med en övergripande redovisning återfinns som bilaga 5.1 *Målgruppsanalys*.

Workshops

Ett antal workshops har genomförts under projektförloppets gång.

Workshop 8:de april

genomförs i syfte att grundläggande introducera projektet, ta beslut kring den kollaborativa webbplatsen, samt påbörja en kartläggning av målgrupper att involvera i projektet.

Workshop 18:de juni

genomförs i syfte att med utgångspunkt i det material som producerats på projektets hemsida arbeta vidare med projektets primära frågeställningar, samt prova på att formulera en konstvision.

Workshop 11:e september

genomförs i syfte att med utgångspunkt i ett antal stadsbyggnadsprojekt kartlägga rådande processförfaranden och ge förslag på förändringar. Detta för att skapa ett innehållsmässigt grundmaterial för det Framtidsseminarium som genomförs den 9:de oktober. Workshopen lyckas inte med sin målsättning att låta deltagarna arbeta igenom alla de olika projektyperna, vilket resulterar i att arbetet delas upp och färdigställs av projektgruppen på projektets hemsida.

Öppen webb

Projektets hemsida www.oppnakonsten.se har fungerat som projektets kommunikativa nav bestående av ett antal komponenter:

Öppen wiki

I en öppen wiki¹ har både projektmedlemmar och en bredare allmänhet haft möjlighet att bidra med innehåll till vision och strategi genom att skriva och redigera direkt i dokumentet.

¹ En wiki är en webbplats där sidorna kan redigeras av besökarna själva. En öppen plats dit allmänheten har tillgång och alla besökare hjälps åt att skriva och förbättra sidornas innehåll.

Enkätundersökningar

Genom 4 enkätundersökningar anpassade utifrån projektets fyra primära frågeställningar har sidbesökare kunnat bidra med tankar och idéer kring konsten i Nacka. Enkäterna har sammanlagt genomförts helt eller delvis av 126 personer och relevant statistik presenteras i enskilda informationsboxar löpande i denna trappport. *Statistiken bör ses som en indikation, då underlaget är för litet för att dra generella slutsatser.*

Besökare

Webbsidan har under tidsperioden 5 maj och 25 oktober 2008 besökts av 1056 personer, vilket utgör ett snitt på 6 besök om dagen. Av dessa är 580 personer unika besökare. Anmärkningsvärd är den genomsnittliga besökarens spenderade tid på webbplatsen som ligger på ca. 4,28 minuter, att ställa mot en snitttid på ca. 0,24 minuter för webb i jämförbar storlek.

Framtidsseminarium

Den 9:de oktober genomförs ett framtidsseminarium med drygt 65 deltagare närvarande. Syftet med framtidsseminariet är dels att presentera de idéer som vuxit fram under projektprocessens gång och dels att ge deltagarna möjlighet att diskutera och prioritera idéerna genom att i fiktiva spelscenarier välja vissa framför andra. Likaså finna möjligheten att utveckla både befintliga och nya idéer genom att formulera dem i relation till förutbestämda processled och delge projektledningen som finns resresenterad på plats. Framtidsseminariets spelmaterial återfinns som bilaga 5.2 *Spelmaterial*. Vilka idéer spelarna prioriterat ligger till grund för de utvecklade arbetsprocesser som beskrivs i rapportens kapitel 3.6.2. Utfallet från spelet, tillsammans med ett antal deltagarcitat, återfinns i bilaga 5.3 *Spelresultat*.

Övriga aktiviteter

E-post

Fyra stycken e-post har under projekttidens gång skickats ut till av projektledningen utsedda målgrupper. Adressuppgifter har erhållits efter insamling från projektgruppen. Sammanlagt har e-postutskicken nått ca. 850 mottagare.

Konstskyltar & insändare

I syfte att på ett mer samhällsinfiltrerande vis väcka uppmärksamhet för projektet har ett antal skyltar placerats ut i kommunen, pekande på olika platser, byggnader eller verk och formulerande ett påstående eller en fråga i relation till utpekad plats. En insändare har även publicerats i Nacka Värmdö posten som kritiskt ifrågasatt om det är nyckfullt att bjuda in "alla Nackabor" i formulerandet av en kommunal strategi.

Ungdomsundersökning

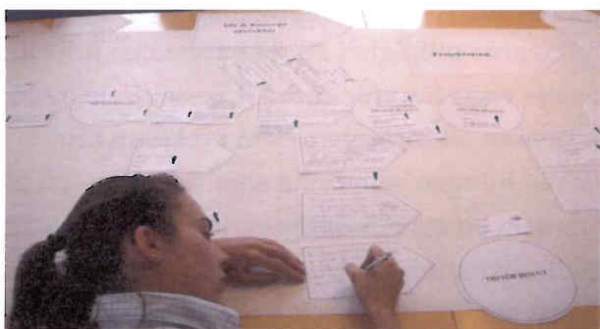
För att särskilt nå kommunens ungdomar tillsattes under projektet Öppna Konsten en särskild ungdomsundersökning, genomförd av Kaospilot Stockholm Team 1. Uppdraget bestod av två delar;

- Att ta fram ungdomarnas vision om konsten i Nackas offentliga rum
- Att undersöka om, och i så fall hur, målgruppen skulle vilja delta i framtida dialoger kring utvecklingen av konsten i det offentliga rummet.

Målgruppen var ungdomar i åldrarna 13-20 år boende eller aktiva i Nacka kommun.

Resultatet av undersökningen presenteras delvis i denna rapport, och återfinns i sin helhet som bilaga 5.4 *Ungdomarnas vision*.

1.3.3. Deltagande - förväntningar & resultat

I projektets inledande skede presenteras en deltagarmodell som visar förväntade deltagarnivåer i projektet. Modellen syftar till att beskriva de nivåer på vilka människor vanligtvis bidrar i interaktiva digitalt baserade dialoger. Modellen bidrar också till att ställa rimliga förväntningar på massdeltagande överlag. Nedan presenteras denna modell, liksom resultatet på respektive interaktionsnivå i Öppna Konsten.

Förväntade nivåer för deltagande:

- **1% Substantiellt bidragande** – 1% bidrar med reellt användbar input
- **9% Enkelt interagerande** – 9% bidrar genom enklare interaktion så som enkäter
- **90% Mottagande** – mottagare av information, deltar passivt genom att hålla sig informerade.

Deltagande resultat:

- **Substantiellt bidragande**
- Sammanlagt har 36 personer varit substantiellt bidragande.
- 5 personer har oberoende övrig projektaktivitet redigerat material på projektets hemsida
- 16 personer har deltagit i djupintervjuer
- 15 personer (projekt- och styrgrupp) har genom projektets workshops bidragit med essentiell input i projektet

- **Enkelt interagerande**
- Sammanlagt har 191 personer varit enkelt interagerande.
- 126 personer har bidragit genom att helt eller delvis genomföra en enkätundersökning på projektets hemsidan.
- 65 personer har bidragit genom interaktion på Framtidsseminariet den 9:de oktober.

Mottagande

- Sammanlagt har ca. 1430 personer varit mottagande.
- Ca. 850 personer har nåts av projektets fyra stycken e-postutskick.
- 580 personer har besökt hemsidan en eller flera gånger.

Ca. 1657 personer har deltagit i projektet på minst en interaktionsnivå,

- 2% har agerat substantiellt bidragande
- 11% har agerat enkelt interagerande
- 87% har agerat mottagande

Sammanfattningsvis kan de konstateras att engagemanget i projektet har varit högt. Hade den mottagande gruppen varit större hade sannolikt också deltagandet på högre nivåer varit starkt.

1.4 Rapportens innehåll

1.4.1 Rapportens dubbla syften

Denna projektrapport har dubbla syften;

- *Att redovisa* projektets arbetsprocess och resultat genom en beskrivning av dess tillvägagångssätt, liksom en redogörelse av de idéer som vuxit fram under arbetsprocessen.
- *Att rekommendera* förslag på nästa steg i arbetet med att skapa ett slutgiltigt strategiförslag för arbetet med offentlig konst i Nacka kommun.

I rapportens kapitel 3 (del 3.3 – 3.6 redovisas projektgenererade förändringsförslag i relation till de fyra primära frågeställningar som ligger till grund för projektet (se kapitel 3.1). Var och ett av dessa delkapitel (3.3 – 3.6) sammanfattas med ett antal sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete. Dessa finns i sin tur sammanställda under kapitel 4.1 *Sammanfattande rekommendationer*.

1.4.2 Rapportens innehåll

Materialet till denna rapport är insamlat genom kompletterande metoder beskrivna enligt ovan (kapitel 1.3.1). Resultat från djupintervjuer, enkätundersökningar och genomförda arbetsworkshops har dokumenterats i det öppna arbetsdokument för strategi och vision som legat publicerats på projektets hemsida under hela processförloppet.

Materialet är redigerat

Insamlats materialet har bearbetats i tre omgångar. Först genom att komprimeras till det spelmaterial som presenteras i bilaga 5.2.

Detta material har sedan bearbetats av de ca. 65 personer som deltog vid framtidsseminariet den 9:de oktober genom interaktion i ett utvecklande spel. Resultatet i sammanställning redovisas i bilaga 5.3.

I ett sista led har The Story Lab gjort ytterligare en redigering av materialet för att kunna presentera en konceptuellt sammanhållen strategirekommendation.

Detta är en rekommendation

Rapporten skall inte läsas som en färdig vision och strategi för arbetet med den offentliga konsten i Nacka. Istället är det material du har i din hand dels en sammanställning av den öppna dialogprocess som förts under Öppna Konstens ramar, och framförallt en rekommendation för hur arbetet mot det slutgiltiga målet ska genomföras i nästa steg.

Kapitel 2. Vision

2.1 Visionsarbetet och dess resultat

I visionsarbetet har material och funderingar samlats in huvudsakligen enligt två metoder. Dels genom enkäter på projektets hemsida, där människor uppmuntrats att bidra med t.ex. ord de gärna vill ska ingå i en vision för Nackas offentliga konst, och drömmar om Nacka i framtiden. Samt ett konkret visionsarbete i workshopform där deltagare ur projektets styrgrupp ombads formulera visioner med hjälp av de genom enkäterna insamlade orden.

Nedan följer en redovisning av dessa formulerade visioner, enkätord i urval samt ett antal framtidsbilder (även dessa i urval) formulerade av människor på internet. Dessa ska läsas som målbilder till hjälp i valet av den slutgiltiga visionen där man kan fråga sig; leder den vision vi formulerat fram till dessa medborgarnas drömbilder av Nacka?

Slutligen formuleras ett förslag på vision för arbetet med den offentliga konsten i Nacka, som ett exempel på hur materialet kan processas ned till ett par kärnfulla meningar.

2.1.1 Formulerade visioner – resultat av workshop med styrgruppen

- *Där människan vistas finns också konsten!*
- *Konsten i Nacka ger dig*
 - *Upplevelser du aldrig haft*
 - *Tankar du aldrig tänkt*
 - *Känslor du aldrig känt*

- Offentlig konst i Nacka berör och ska finnas
- Offentliga rum för mångfald och kreativt kaos
- Konsten bör finnas som provokatör för att ena, skapa och uttrycka mångfald
- Utmanande > Rörelse < Medskapande

2.1.2 Visionära ord insamlade i enkäter

I framtiden värnar Nacka om sina medborgare genom:

Samverkan, Omsorg, Delaktighet och Mänsklig värme

I framtiden gör sig Nacka känt som social miljö och boplats genom att vara:

Blommande, Välskött, Utsmyckat, Trivsamt och Ekologiskt medvetet

I framtiden associeras Nacka med värden som:

Glädje, Rörelse, Framtidstro, Kreativitet, Öppenhet och Mångfald

En vision med kraft byggs av dessa ord:

Förundran, Harmoni, Provokation

Inbjudande, Utmanande, Kittlande

Oväntat, Överraskande,

Variation, Djup, Beröring

Hemkänsla, Stimulans, Ögats fröjd

2.1.3 Några framtidsbilder

"I Nacka involveras barn och ungdom med professionella kulturarbetare som inspiration till eget skapande. De får vara med och skapa och experimentera tillsammans med andra.

De får rika möjligheter till högstående kulturupplevelser av alla slag och tillgång till olika konstformer i sin dagliga miljö."

"I Nacka finns utrymme att undersöka hur nya uttrycksformer kan stödja demokratin i närsamhället. Fokuset är ställt på utvecklingen av fler offentliga mötesplatser, torg och stadsparker."

"Ett konstverk som växer, som är levande, som är i ständig förändring skapat av många - Tänk om man kunde se så på hela stadsutvecklingen!"

2.1.4 Ungdomarnas vision

I visionsarbetet med kommunens ungdomar, genomfört av Kaospiloterna Stockholm, formulerades följande vision: *”Nacka Kommun – ett levande konstverk”*. Med värderingarna *Tillgänglighet, Färg, Natur, Funktion* och *Miljö* som riktmärken. Konst skall inte skapas för konstens skull, konst skall skapas för vardagens skull.

Se vidare bilaga 5.4.

2.2 Förslag på formulerad vision

”Vår offentliga konst skapas för att med kraft stärka Nacka som en plats att associera med Glädje, Framtidstro, Kreativitet, Öppenhet och Mångfald.

Med både människan och rummet i fokus åstadkommer vi mötesplatser som inbjuder, utmanar, ifrågasätter och berör.

*Där konsten blommar växer platsen,
där människan vistas möter hon konst!”*

Kapitel 3. Strategi

3.1 Projektets 4 primära frågeställningar

Projektet syftar att svara upp mot fyra grundfrågeställningar, med tillhörande underfrågor. Dessa lyder:

1. **Konsten i det offentliga rummet**

- Vad menar vi med konst i det offentliga rummet?
- Vad är konstens betydelse i det offentliga rummet?
- Vilka rum är offentliga rum för konst?

2. **Konsten som medel**

- Hur kan konsten bidra till att Nacka blir en ännu mer attraktiv kommun att bo,leva och arbeta i eller besöka?
- Hur kan konsten i det offentliga rummet bidra till en tryggare och säkrare kommun?

3. **Konsten i relation till medborgare**

- Hur kan den offentliga konsten bli mer tillgänglig för medborgarna?
- Hur kan den offentliga konsten i förskolor och skolor utvecklas?
- Kan dialogen (aktivitet/engagemang) med medborgarna om den offentliga konsten utvecklas?

4. **Organisation och finansiering av Offentlig konst**

- Hur ska arbetet med konst i det offentliga rummet organiseras?
- Hur kan den offentliga konsten finansieras?

3.2 Innehållsgenerering

Projektets aktiviteter har syftat till att på olika vis generera idéer på lösningsförslag och andra typer av svar på ovanstående primära frågeställningar. I följande matris redogörs för projektets aktiviteter i relation till frågeställningarna.

Frågeställning	Kommunikationskanaler	
	Webbaktiviteter	Fysiska aktiviteter
<i>Konsten i det offentliga rummet</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Webbenkäten "Offentlig konst?" • Öppen wiki 	<ul style="list-style-type: none"> • Djupintervjuer med konst- och kulturliv. • Workshop med styrgruppen – redigering och utveckling av wiki
<i>Konsten som medel</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Webbenkäten "Får konsten Nacka att växa?" • Öppen wiki 	<ul style="list-style-type: none"> • Djupintervjuer med politiker och byggherrar i Nacka kommun • Workshop med styrgruppen – redigering och utveckling av wiki
<i>Konsten i relation till medborgarna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Webbenkäten "Vem är konsten till för?" • Öppen wiki 	<ul style="list-style-type: none"> • Djupintervjuer med kommunalt anställda inom främst skola • Ungdomsworkshops, genomförda av Kaospiloterna Stockholm. • Workshop med styrgruppen – redigering och utveckling av wiki
<i>Organisation och finansiering av offentlig konst</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Webbenkäten "Vem har makten?" • Öppen wiki 	<ul style="list-style-type: none"> • Djupintervjuer med politiker och tjänstemän i Nacka kommun. • Workshop med projektgruppen; definition av arbetsprocesser – innehåll och förändringsförslag • Framtidsseminarium – utveckling av arbetsprocesser genom interaktivt spel

Nedan följer, i kapitel 3.3 tom. 3.6 en redogörelse för det innehåll som ovanstående aktiviteter genererat. Kapitlen är uppbyggda enligt samma grunddisposition där vi först redovisar ett brett urval av idéer och tankar som uttryckts i relation till frågeställningen. Därpå följer en sammanfattande rekommendation där vi ger förslag på hur man ska ta förslagen vidare i ett nästa steg. I kapitlen finns även kommentarer från de enkätundersökningar som gjorts inom projektets ram.. Allt material redovisas i urval, och är grundredigerat (undantaget statistiskt material) och konceptuellt utvecklat av The Story Lab. Detta för att undvika eventuella upprepningar, språkfel och ett förlorat innehållsmässigt fokus.

Oredigerat wikimaterial återfinns på projektets hemsida:

<http://oppnakonsten.thestorylab.net/strategin>

3.3 Konsten i det offentliga rummet

"Offentligkonst har samma värde som en parkmiljö eller god arkitektur. Man skapar goda platser att bo på där människor trivs att leva och arbeta". (citat ur djupintervju)

"Halva livet är konst! Vackra funktionella saker att vila ögonen på gör en glad. Konsten skapar mötesplatser i samhället som är viktiga att förstå värdet av. Konst tillför en mjukhet som alla bostadsområden behöver." (medborgare på wikin)

3.3.1 Vad menar vi med konst i det offentliga rummet?

Allt som berör är konst

En definition av konsten i det offentliga rummet bör tillåtas att inkludera alla typer av gestaltning, så som arkitektur, landskapsdesign, parker och mer traditionella verk så som statyer och muralmålningar. Liksom uttryck som tar ett samlat grepp på hur plaster formas och brukas.

Konst i termer av gestaltning ger förutsättningar för hela, sammanhållna och goda plaster att bo på, något som i sig stöder att vi kan se många rum för konst. Konsten bör ses som en naturlig del av den hela gestaltningen av rummet. Det är inte bara den välkända konstnärens signatur som skapar värdet, utan resultatet och helhetsupplevelsen av en plats.

Gemensamt för konsten i det offentliga rummet ska vara dess personlighet i balans med dess och kvalité som ger betraktaren en naturlig och respektfull relation till verken oavsett precis uttryck. Konsten ska vara medvetet planerad i förhållande till sin omgivning i fråga om kunskap om material, hållbarhet, social kontext och möjligheten för långsiktig tillsyn.

Tillfälligt skapande är också konst

Man bör i kommunen vara öppen för att se den offentliga konsten som något som kan vara tillfälligt; ett sceniskt uppträdande, en musikfestival osv. Det kan handla om att skapa arenor för konst, därför bör man överväga att inkludera även utomhus scener i en definition av offentlig konst.

Graffiti

Graffiti och street art är konstformer, men om de utförs på platser som inte är tillåtet, kan vi inte definiera det som offentlig konst. Däremot om de utförs på platser som är utvalda och väl lämpade kan de just vara arenor för såväl blivande som etablerade konstnärer. Klotter och skadegörelse får inte rymmas i definitionen av offentlig konst.

3.3.2 Vad är konstens betydelse i det offentliga rummet?

Konst är humanistiska flaggor

Konstens betydelse ökar med den accelererande urbaniseringen som pågår. Städerna blir allt större och växer snabbt, i ett sådant landskap är det viktigt att skapa mötesplatser och offentliga rum som fungerar. Det måste finnas plats för en långsammare rörelse. Konsten kan i detta landskap ses som en slags humanistiska flaggor som i samhället ifrågasätter och utvecklar det rådande; ett modernt samhälle, en modern kommun, har ett levande konstliv som kan och får reagera mot samhället och givna ordningar. Man får inte se den offentliga konstens uppgift som att smälta in i samhället som en slags hissmusik. Konsten måste våga stå för något som skapar möten och reaktioner, och det ska inte ske slumpmässigt. Människor som jobbar med konsten i Nacka har därför en viktig konsultativ uppgift att våga vara ifrågasättande, deras jobb är inte att vara till lags.

Och i siffror...

- 75% Vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska göra mig stolt över kommunen
- 85% Vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska stärka min identitet som Nackabo
- 63% Vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska berätta en historia om platsen
- 63% Tror helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är ett bra sätt att skapa samhörighet mellan medborgarna

[statistiken baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

Konsten är en normbrytare

Offentlig konst kan ifrågasätta och vidareutveckla rådande normer genom att vara märklig eller rent av "ful". Den blir därmed en viktig påminnelse om att "Fel kan vara okej" och

avdramatisera det fula. Konsten genom sina okonventionella former genererar nya slags tankar som får både människor och samhällen att växa.

Konsten är identitetsskapande

Konsten i det offentliga rummet fungerar som en viktig identitetsskapare för de boende i ett område och kan snabbt få en betydelse då det utgör en ny typ av samlingsplats där man kan stämma träff eller sitta ned en stund. Likaså kan en staty vara till för att hedra ett minne eller en person, viktig för en plats historia. Vissa verk bidrar istället till att väcka fantasi och tankar och blir något gemensamt för de i området boende att reflektera och samtala kring.

3.3.3 Vilka rum är offentliga rum?

Alla platser där människor har möjlighet att vistas, både utomhus och inomhus, är rum för konst. En sådan bred definition väcker uppfinningsrikedom och inspiration till att upptäcka plaster som tidigare förbisetts.

Temporära utställningsplatser

Nacka bör vara en föregångskommun i utvecklandet av temporära utställningsplatser. Platser där den offentliga konsten kan variera och bytas ut ofta, till exempel i mitten av rondeller eller på angivna torgplatser. Kommunen visar därmed upp en vilja och förmåga att se flera dimensioner av det offentliga rummet som ett möjligt utställningsrum då konstverken inte behöver anläggas med perspektivet att det ska hålla och passa "för evigt".

63% vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska bytas ut ofta².

Offentlig konst "på prov"

Som variation på, eller komplement till, de temporära utställningsplatserna kan man tänka sig former för hur man kan *prova* ett verk under en tid och se om det fungerar i sin sociala kontext. Detta kräver klara rutiner för när, hur och av vem ett offentligt verk ska "prövas" för avgörande om huruvida det bör finnas kvar, flyttas eller helt tas bort från Nackas offentliga rum. Värdet av ett införlivande av denna provotid skulle stödja en funktionell och

Prioriterade platser för offentlig konst (högst värderade först)

- Torg
- Tunnelbanan/Pendeltåg
- Äldreboenden
- Skolgårdar
- Parker
- förskolegårdar
- Lekplatser
- Gator
- Bullhållplatser
- Vandringsstråk och promenadvägar

[mätningen baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

² Statistiken baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se.

sammanhållen rumslig planering då man i viss mån skulle kunna avhjälpa felplacerande/felplanerade gestaltningar. I en djupintervju tar en respondent exemplet med stigarna på Marcusplatsen utanför Dieselverkstaden; *"De ska fungera som med vägar, men stigarna är lagda på fel ställen, inte där människorna går, utan där de ser ut att passa. I gräset löper den tydliga väg som människor faktiskt vill vandra, vid sidan om den anlagda stigen"*.

3.3.4. Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete

- Hänsyn till medborgarnas prioriterade platser bör tas i planering av kommunens satsningar på offentlig konst.
- Man bör på prov utveckla en temporära utställningsplats i kommunen. Detta kan ske både i samarbete med en etablerad aktör (galleriverksamhet, utställningshall, Dieselverkstaden etc.) eller i kommunal regi i samarbete med tex. Ett antal skolverksamheter, konstnärer eller andra skapande nätverk.
- Man bör undersöka efterfrågan och förutsättningar för att på prov utveckla rutiner för att ha kunna prova ett offentligt verks gångbarhet i en offentlig miljö. Detta kräver tydliga beslut kring av vem och på bakgrund av vilka värdemässiga faktorer en sådan bedömning skall göras.

3.4 Konsten som medel

"Det som är spännande med Nacka är att vi har våra olika områden som är ganska avskilda, tydliga grupperingar. Frågan är om vi kan använda konsten för att förena områden och samtidigt behålla mångfalden." (citat ur djupintervju)

3.4.1 Hur kan konsten bidra till att Nacka blir en ännu mera attraktiv kommun att bo, leva och arbeta i eller besöka?

Konst gör staden personlig

Den inbjudande offentliga konsten har förmåga att dämpa anonymiteten i ett bostadsområde då den bygger en bro mellan det offentliga och det privata. Att låta människor engageras i rollen som förespråkare för en stadsdel, ett kvarter eller en gata föder en platsbunden gemenskap som får människor att mötas som grannar snarare än som främlingar.

För att bibehålla de boendes intresse och stolthet för konsten i sitt område, gäller det dock att säkra att det finns resurser för att konsten kan hållas tillgänglig också över tid. Verken måste kunna hållas i skick för att inte förvandlas till en rumslig "nedskräpning". När man tar hänsyn till konsten som en del i en rumslig helhet integreras den med ett vardagsliv och blir en potentiell plats för nya möten. En medborgare kommenterar på projektets webb:

"Jag har bott i Nacka sedan 57 och tycker det är underbart då man ibland upptäcker nya ställen som är skapade tack vare konst och de samlingsplatser som den ibland har förmåga att skapa."

Och i siffror...

- 63% anser helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är viktig för att öka kommunens konkurrenskraft
- 87% anser helt eller delvis att satsningar på konst på allmänna platser är betydelsefull för att locka affärsverksamheter att etablera sig, ökar känslan av trygghet samt är viktigt för att locka fler turister

[statistiken baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

Se och utveckla befintliga potentialer

Många möter Nacka från vattnet. Kajerna vid Saltsjöqvarn, Finnboda hamn och Kvarnholmen ger unika möjligheter för att visa Nackas historia, nutid och framtid. Genom att se och utveckla dessa potentiella platser för konst med en stark inneboende historia, liksom en god placering för att attrahera många besökare, ser vi en god möjlighet att både stärka Nackabornas identitet liksom locka nya besökare till kommunen. Andra aktuella möjligheter med samma potentiella attraktionskraft är att när Saltsjöbanan står inför ombyggnation undersöka förutsättningarna för att göra konst till en integrerad del av resan. Oavsett specifika satsningar är det viktigt att uppmuntra en strävan att se och utveckla befintliga potentialer i kommunen oavsett om det rör sig om ett nytt infrastrukturellt projekt, eller ett återupplivande av gamla hamnkvarter.

Låt en Konstplan ena kommunens enklaver

En *Konstplan* skulle innehålla kommunfullmäktiges beslut kring resurser avsatta till offentlig konst under det närmsta året. Konstplanen bör också innehålla rekommendationer för vilka områden som särskilt bör prioriteras och eventuellt även ange övriga riktlinjer för uttrycksformer som bör främjas, så som tex. interaktiva verk, funktionella verk som utveckla stadsrummet som tryggt och bekväm miljö, verk som särskilt tilltalar barn osv.

Syftet med en gemensam konstplan, är att stärka konstens roll i stadsbyggnadsutvecklingen. Konstplanen skulle komma att fungera som en medveten helhetssyn som långsiktigt syftar till att ena Nackas områdesenklaver till rum, stråk och en sammanhållen stad. Detta genom uttalade prioriteringar på områden, konsttyper och effektmål under avgränsade tider. Något som säkrar väl fördelade resurser för att på sikt bidra till en stark offentlig miljö i hela kommunen. En politiker kommenterar på projektets webbsida:

"Eftersom vi varit så följsamma mot byggherrar leder det till viss splittring eftersom anpassning ibland skett på bekostnad av helhetsperspektiv. En ny vision ska ena alla oss på ett sådant sätt att trots att vi arbetar med olika entreprenörer, blir resultatet en tydlig del av samma stadsbyggnadsprojekt".

Tillsätt en stadsmiljögrupp för att stärka helhetssyn

Stadsmiljögruppen skulle ansvara för att ha en överblick över parallella konstnärliga utsmyningsprocesser i kommunen och värna om helhetsintryck på både kommunal och platsspecifik nivå. Ett av stadsmiljögruppens främsta uppdrag är att följa upp kommunens konstplan. De fungerar därmed som en stödfunktion för projektledare av enskilda stadsbyggnadsprojekt och hjälper bl.a. till med rekommendationer om vilken konsttyp som

kan vara aktuella i respektive projekt i relation till både den övergripande stadsbilden och planen.

Ett förslag på hur denna idé skulle kunna integreras i ett stadsbyggnadsprojekt ges tex. under kapitel 3.6.2 *Byggherreprojekt*, och *Park- och infrastrukturprojekt*.

3.4.2 Hur kan konsten i det offentliga rummet bidra till en tryggare och säkrare kommun?

Tvärsektoriellt samarbete skapar ett tryggt och vackert Nacka

Att konst kan bidra till att skapa en tryggare stadsmiljö genom sitt sätt att framförallt bidra till att belysa områden, eller skapa platser som ökar rörligheten i ett område är inte en främmande tanke. För att oftare lyckas med detta bör man kontinuerligt eftersträva ett tvärsektoriellt samarbete mellan kommunens enheter. Detta för att stärka utbytet av idéer och kompetenser mellan en teknisk behovssida och de som är förankrade i en konstnärlig sfär och enklare kan engagera konstnärer i olika typer av stadsbyggnadsprojekt. Ett samarbete som har möjlighet att leda till stora utvecklingar av denna typ av infrastruktur. Konsten blir ett sätt att visa att man bryr om sig platsen!

Konst = rörelse = trygghet

En annan aspekt av konstens sätt att bidra till en tryggare kommun är dess bidrag till att öka rörligheten på platser. Detta genom att skapa mötesplatser av "icke-platser" och därmed stärka människors benägenhet att röra sig, samlas och vila på de ställen som tidigare kunnat upplevas som öde eller rent av hotfulla. Men också när det kommer till interaktionen människor emellan kan konsten ha något att bidra med.

Konst på offentliga platser i form av skulpturer och andra typer av utsmyckningar har ett förenande värde som tydligt visar på att det finns en tanke och en omsorg bakom platsen. Konsten blir en gemensam nämnare med förmåga att stärka sociala identiteter och relationer på en plats.

Även experimentell konst har möjlighet att stärka människors sociala relationer och därmed öka känslan av trygghet i bostadsområden. Det handlar om konsten förmåga att uppmuntra till interaktion mellan främlingar. Som exempel kan det tänkas att kommunen avsätter en del av en budget för offentlig konst på tillfälliga typer av arrangemang med det uttalade syftet att med konst som medel stärka relationer mellan människor på en plats.

Och i siffror...

- 88% vill helt eller delvis att konsten i Nacka ska ha ett funktionellt värde som gör staden tryggare

[statistiken baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

Arrangemangstypen kan variera alltifrån sceniska uppträdanden, stadsdelsfestivaler, konstorienterad geocaching³ eller än mer avancerade typer av verklighetsspel⁴ (ARG:s).

Ett inspirerande exempel på just tillfällig stadsdelsfestival finner vi i Malmö. Dansfestivalen *Transit* utspelar sig under ett par koncentrerade sommartimmar i Västra hamnen. Under festivalen rör sig ett antal internationella artister och grupper genom stadsdelen och avlöser varandra med olika typer av performances som interagerar både med byggnader och åskådare. Resultatet blir ett röligt karnevalståg som på sin vandring genom landskapet samlar allt fler nyfikna människor att följa med på utflykten. Transit-festivalerna är kända just för sitt sätt att skapa en gemensam upplevelse för malmöborna, både i form av konstupplevelse, och gemensam upptäcktsfärd genom sommareftermiddagen.

Inspireras av internationell Best Practice

För att hitta nya sätt att genom konst öka platsers trygghet bör blicken höjas och inspirationen komma från internationella exempel på hur människor engageras i sin närmiljö för att tillsammans göra den till en både tryggare och mer attraktiv plats. Som ett exempel berättar en medborgare på projektets webb om Brisbane i Australien där ungdomar bjuds in till den tekniska högskolan för att lösa problem med otrygga miljöer, som t.ex. mörka gångvägar, genom att gestalta miljön konstnärligt och tekniskt på ett sätt som både gör platsen tilltalande och trygg. En metod som både hjälper platsen och staden att utvecklas, liksom fungerar föredömligt för att engagera ungdomarna i samhällsplaneringen och byggandet av deras framtida samhälle.

3.4.3 Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete

- Kommunen bör fastslå och utveckla medvetna rutiner för att säkra underhåll av den offentliga konsten. Liksom kommunikationen mellan en teknisk behovssida och de konstnärligt kompetenta nätverken i fråga om att stödja ett större nyttjande av konstnärlig gestaltning vid tex. Belysning av offentliga platser.
- Man bör undersöka förutsättningar för att tillsätta en *Stadsmiljögrupp*. I detta ingår bland annat att utreda vilka representanter som är aktuella att engagera i en sådan sammanslutning. Likaså hur deras uppdragsformulering kan lyda.

³ Geocaching är en modern variant av skattjakt utomhus. Istället för karta har deltagaren en GPS-mottagare och söker sedan "skatter" med hjälp av koordinater som är utlagda på internet av spelskaparen.

⁴ ARG, Alternate Reality Game. Ett fiktivt spel som utspelar sig på offentliga platser. Historierna utspelar sig ofta som mysterier via fejkade webbplatser, mystiska telefonsamtal mm och deltagarna hjälps tillsammans åt att "lösa gåtan" genom att hitta och delge varandra olika typer av ledtrådar osv.

- Förutsättningar för att upprätta en *Konstplan* bör undersökas vidare. Ett ramverk för vad den ska innehålla, syfta till, liksom vem/vilka som ska stå bakom den är väsentliga beslutspunkter.
- Ett sätt att samla och dela inspiration och erfarenheter från internationella (och nationella / lokala) Best Practices är att upprätta en gemensam sida på en internt intranät där tjänstemän i kommunen kan bidra med sina personliga inspirationer. Detta är även något som kan bli en aktuell del av en kommunalt initierad konstwebb – se vidare under kapitel 3.5.1

3.5 Konsten i relation till medborgare

"Bjud in medborgarna i utvecklingsprocesserna där de bor! Att få vara med och tycka till om boendet i sin närmiljö skulle betyda oerhört mycket. (...) Kunde Nacka ta med det i sin strategi skulle det vara lysande!"(citrat ur enkätundersökning)

"Jag vill att Nacka ska bli känt som en framstående konstkommun. Idag känns kommunen långt borta, jag vill att den ska bli mera synlig och lättillgänglig!" (citrat ut enkätundersökning)

3.5.1 Hur kan den offentliga konsten bli mer tillgänglig för medborgarna?

Tillgänglighet på internet

En grundläggande källa för tillgänglighet är idag kommunikation via digitala kanaler så som internet och mobiltelefoner. Människor söker information på internet och förväntar sig också att kunna hitta vad de söker på ett lätt och snabbt sätt. För att öka den offentliga konstens tillgänglighet, är internet därför en given kommunikationskanal. Som förslag ser vi en "konstwebb". Sidan kan utvecklas för att innehålla många funktioner och tjänster, men bör grundläggande innehålla ett konstregister på offentliga verk i kommunen. Verken kan här presenteras tillsammans med en berättelse om konstnären och /eller den konstnärliga process som ligger bakom verket. Även offentliga verk i privat ägo bär inkluderas i registret. Registret kan också visualiseras med hjälp av en karta för att människor lätt ska kunna hitta konst i närheten av t.ex. deras eget bostadsområde. Kartan kan utvecklas ytterligare för att t.ex. kunna föreslå olika typer av konstvandringar eller utflyktsmål.

Konstwebben kan även utvecklas för att på kommunintern nivå erbjuda användare möjlighet att dokumentera och diskutera internationell *Best practice*, pågående stadsbyggnadsprojekt etc. Liksom söka information gällande t.ex. vilka möjligheter sim finnas att engagera konstnärer i olika typer av skolverksamhet, ombyggnadsprojekt osv.

Det är naturligtvis viktigt att det digitala konstregistret även finns tillgängligt i fysisk, tryckt, i form av t.ex. visuellt tilltalande informationsfoldrar för utplacering på bibliotek och i andra offentliga rum.

Tillgänglighet på platsen

Skyltning av verk i anslutning till den plats där den anlagts bör framhållas som en viktig aspekt på att göra konsten i kommunen tillgänglig för medborgarna. Med skyltning invigs betraktaren; hon bjuds in att ta del och förstå verket på en annan nivå, än om hon bara passerar.

Det är också viktigt att man värnar om det personliga mötet mellan konstnären och medborgarna. Att få en personlig berättelse om konstverket och tankarna bakom det talar för ett ökat intresse, en stärkt förståelse och känsla av ägandeskap hos betraktaren. Således genererar text. En invigning av ett nytt verk med konstnären närvarande, fler personliga relationer mellan skapare, verk och boende, liksom den blir ett första steg i en naturlig spridning om *historien* om verket.

På-plats-informationen om ett verk kan stärkas och utvecklas med hjälp av modern mobilteknik, som gör det möjligt att få "guidning" genom mobiltelefonen både via sms och röstmeddelanden.

Ytterligare en aspekt på den fysiska tillgängligheten är möjligheten att faktiskt interagera med konsten. I Nacka ser vi hur Aline Magnussons bronsstatyer *Hästar* i Orminge centrum uppskattas enormt för den enkla anledningen att de går bra att "rida" på⁵. Vi ser ett Nacka som specialiserar sig på interaktiva verk och som, särskilt i barnrika områden, månar om att premiera verk som innehåller någon typ av interaktionserbjudande. Det kan handla om att man ska kunna klättra på dem, ändra dem genom att röra vid dem på olika sätt eller använda dem som viloplats, lekplats osv. En medborgare kommenterar på projektets webbsida:

"Ett exempel är att på en gräsmatta där man tillåter barn att leka ställer upp en ridå som "har gått upp", dvs. där draperierna glidit isär. Plötsligt är platsen förvandlad och "scenen" står redo för ett skådespel eller framträdande".

3.5.2 Hur kan den offentliga konsten i skola och förskola utvecklas?

Utvecklad dialog involverar skolan

För att underlätta en utveckling av konsten i skola och förskola har vi genom projektet Öppna Konsten sett främst två behov som på olika plan berör dialogen mellan kommun och skolverksamhet som den ser ut idag.

1. *Information om och inbjudan i befintliga processer.*

Skolan är en plats där det idag försiggår en hel del konstnärlig verksamhet, och engagemang finns ofta både hos elever och lärare. För att ta till vara denna kreativitet ser vi ett behov av att fortsatt arbeta med att utveckla kommunikationen mellan kommunen och skolan. Detta

⁵ I projektet Öppna Konsten framhåller flera personer i både djupintervjuer och enkätundersökningar just dessa statyer som ett av sina favoritkonstverk i kommunen.

på grund av en uttalad efterfrågan från skolans håll om att informeras om, och involveras i, befintliga projekt rörande offentlig konst. Exempelvis kan en skolklass involveras i att bygga modeller på en staty som ska anläggas i ett förnyelseområde genom att en projektledare från kommunen kommer och berättar om projektet som försiggår i området. Även om elevernas modeller sedan inte kommer att påverka valet eller designen av den faktiska statyn, placerar man, ur elevernas perspektiv, deras skapande i en samhällelig kontext vilket i sin tur borgar för ett ökat intresse för det verk som slutligen kommer på plats. Bara genom att prioritera ett ökat informationsutbyte med skolan, kommer sannolikt fler både gynnsamma och roliga samarbeten kunna äga rum tack vare det engagemang och den idériakedom som redan finns i skolverksamheten. En medborgare kommenterar på Öppna Konstens webbplats:

”Det finns redan ett stort engagemang för konst i skolan. Det vore spännande om man kunde lyfta det engagemanget och gör det synligt för flera. Det behövs helt enkelt kanaler för att kommunicera ut det som görs i skolan idag, och koppla det samman med processer i det offentliga.”

2. Information om villkor för eget initiativtagande.

Tydlig är efterfrågan hos skola och förskola att få ”veta vad som gäller” när det kommer till möjligheten att ta initiativ till egna projekt som kan komma att inkludera offentlig konst. Det rör till exempel regler för om- och nybyggnationer och möjligheter att involvera konstnärer i olika typer av interna projekt. Information om dessa typer av frågor kan exempelvis förmedlas via en kommunal konstwebb (se kapitel 3.5.1 ovan).

3.5.3 Hur kan dialogen (aktivitet/engagemang) med medborgarna om den offentliga konsten utvecklas?

Information är grunden för fortsatt dialog

Grundläggande för att stärka ett medborgerligt engagemang är informationen. Utan information om pågående och planerade konstprojekt, kommer de varken uppmärksammas, ifrågasättas eller bli i centrum för de offentliga samtalen. Det blir därmed viktigt att bjuda in medborgarna att förstå *med vad* man arbetar (vilka projekt pågår och planeras?) och *varför* man arbetar som man gör (hur ser den konstnärliga processen ut?) Informationsspridningen handlar både om att svara upp mot kritiska röster (*”Var tar mina skattepengar vägen?”*) men framförallt skapa grundförutsättningar för vidare dialoger.

Aktiv inbjudan på 3 nivåer

Kommunens möjlighet att aktivt bjuda in medborgare i dialoger om offentlig konst, kan utvecklas på tre nivåer.

1. Allmän inbjudan.

Kommunen bör ta ett tydligt ansvar att bjuda in en bred allmänhet i olika typer av konstprojekt genom att informera om de samma. Det handlar då inte främst om att bjuda in till avancerad idéutveckling utan en "inbjudan" på en kunskapsmässig nivå där deltagarna i form av fysiska möten nås av samhällsinformation och inbjuds till samtal om pågående/planerade satsningar. Viktigt är här att formulera en tydlig kommunikationsstrategi där det fastslås i vilka kanaler / på vilka platser denna inbjudan förmedlas. Detta för att konstintresserade medborgare ska veta var/genom vilka kanaler/media de nås av informationen och därmed kan känna sig trygga i att de har möjlighet att involvera sig när andan faller på.

Även ungdomar föredrar fysiska mötesformer när det kommer till involverade dialoger med konsten i fokus. Möten i kombination med kreativa workshops var de involveringsformer som majoriteten av de tillfrågade i projektets ungdomsanalysföredrag (se bilaga 5.4, *Ungdomarnas vision*).

2. Inbjudan till workshops för boende och specialintresserade

Som en involvering av andra graden ser vi riktade inbjudningar till en definierad målgrupp till olika typer av detaljspecifika utvecklingsworkshops. Exempel på specifika målgrupper är "konst- och kulturintresserade" (personer som t.ex. deltar i olika typer av referensgrupper) eller boende i ett aktuellt område (personerna varierar då beroende på projekt). Värde av dessa workshops blir både ett ökat engagemang hos medborgare, förhoppningsvis en hel del goda idéer liksom inte minst underlag för att driva en lokalt förankrad politik. Genom att utveckla ett koncept för att kunna driva standardiserade medborgarworkshops, kan denna typ av mötesform bli en naturlig del av Nackas arbete med den offentliga konsten. En medborgare fångar kontentan av involveringens värdeskapande med dessa ord;

Och i siffror...

- 56% tycker det är viktigare att människor får engagera sig i konstprojekt, inte att resultatet alltid blir fantastiskt
- 50% skulle gärna engagera sig i konsten där de bor
- 57% tycker inte att det finns tillräcklig med information om offentlig konst i Nacka

[statistiken baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

"Nacka ska se konst och kultur vara en ny allmänning som medborgarna själva bygger upp och värnar om. Professionella konstnärer och medborgare kan engageras sida vid sida i en process där konstnärerna inte värderar medborgarnas bidrag, men i stället kan komma att fungera som en typ av översättare. Den viktiga effekten av en konstnärlig process är att de boende har blivit inbjudna att delta, inte att resultatet är fantastiskt!"

3. Utbildning av specialiserad referensgrupp.

För att skapa ytterligare en möjlig engagemangsnivå, där ett fåtal medborgare ur olika målgrupper har chans att bidra med riktigt kvalitativ input och stödja kommunens arbete, ses möjligheten att skapa specialiserade referensgrupper. Referensgruppen skulle utbildas i hur kommunens arbete med utvecklingsprocesser av det offentliga rummet går till, och inom vilka ramar det är möjliga att påverka. Utifrån detta har de sedan möjlighet att bidra med egen kunskap och hjälpa eller rent av avlasta det kommunala arbetet, inte minst när det kommer till att sprida samhällsinformation i personlig nätverk. När det kommer till att engagera yngre medborgare ses möjligheten att skapa en intresse baserad referensgrupp bestående av exempelvis en representant i varje högstadie- och gymnasieskola (många andra urvalsgrunder är tänkbara). Ett tydligt succékriterium för sådan referensgruppen är dock att det bör finnas tid avsatt för arbetet i referensgruppen t.ex. genom att man kan välja ett ämne som "Konstpåverkan" som tillval i skolan eller som en sommarkurs. (se bilaga 5.4 för vidare resonemang).

Snabbt, digitalt och enkelt lockar ungdomar

75% av Nackas ungdomar kan tänka sig att ha en dialog med kommunen om konsten i det offentliga rummet⁶. För att ta tillvara detta potentiella engagemang bör man utveckla och förenkla möjliga ingångar för att påbörja och upprätthålla en kommun och ungdomar emellan. I den ungdomsanalys som gjort inom projektets ramar (se bilaga 5.4) konstateras att 18% av de tillfrågade föredrog att kommunicera via en hemsida, medan ytterligare 49% föredrog att kommunicera på andra sätt via dator. Som exempel på dessa "andra sätt" nämns MSN Messenger och andra typer av chat-program. Möjligheten till snabb feedback på idéer en väsentlig faktor. Som gemensam framgångsfaktor för de kommunikations, och involveringsformer som attraherar ungdomar kan *snabbt, digitalt, och enkelt* lyftas fram som ledord.

Lyftas bör även det faktum att det idag råder en utbred misstro bland ungdomar i kommunen rörande huruvida involveringsprocesser faktiskt tar deras idéer på allvar, eller om medborgardialoger istället genomförs "försyns skull".⁷ Denna misstro bör tas i

⁶ 27% vill ha en fortlöpande kontinuerlig kommunikation, medan 48% vill ha möjlighet att påbörja en dialog om de har egna idéer. Se bilaga 5.4

⁷ Se bilaga 5.4, *Ungdomarnas vision*

beaktande och med hänvisning till studien (se bilaga 5.4) föreslås en kravspecifikation på involveringsprocesser med fokus på ungdomsdialog.

1. Möjlighet att ha direktkontakt med ansvariga för konsten i dialogen.
2. Tydlighet kring vad man faktiskt har möjlighet att påverka i en process.
3. Snabbhet och enkelhet i kommunikationsprocessen.
4. Krav på uppföljning kring vad som händer med åsikterna.

3.5.4 Sammanfattande rekommendationer för fortsatt arbete

- Kommunen bör undersöka förutsättningar för att upprätta en typ av "Konstwebb", som till att börja med innehåller ett visuellt tilltalande register över den offentliga konsten i kommunen i både privat och offentlig ägo.
- Skyltning eller annan typ av på-plats-information bör alltid finnas tillgänglig i närheten av konstverk på offentlig plats.
- Nacka kommun bör bli en föregångare gällande att förespråka offentliga verk som erbjuder betraktaren olika typer av interaktionsmöjligheter
- Utveckla rutiner för att kommunicera med skolverksamheter om befintliga och planerade konstprojekt, samt för hur informationsspridningen om villkor för eget initiativtagande ser ut.
- Formulera en tydlig strategi för hur medborgare i allmänhet ska nås av information kring pågående och planerade stadsbyggnationer som inkluderar konstprojekt.
- Ta strategiska beslut kring hur och i vilka typer av frågor och skeenden det är relevant att bjuda in medborgare att engagera sig på exempelvis respektive av ovan presenterade fördjupningsnivåer, i relation till kravet på att de idéer som genereras måste kunna tas om hand.
- Undersöka förutsättningar för att t.ex. inom ramen för "Konstwebben" öppna upp för alternativa kommunikationskanaler till ungdomar, så som chatverktyg.

3.6 Organisation och finansiering av offentlig konst

Kapitalet inleds med två övergripande kommentarer i del 3.6.1. I delkapitel 3.6.2 följer sedan flera idéer på hur organisering av arbetet med den offentliga konsten kan utvecklas i relation till fem typer av stadsbyggnadsprojekt. Alla presenterade idéerna kan dock vara aktuella att diskutera på en mer övergripande nivå, obundna till presenterade projekttyper.

Under rubrik 3.6.3 följer ett antal prioriterade frågeställningar för att komma vidare med att hitta riktiga finansieringsmodeller för den offentliga konsten.

3.6.1 Hur ska arbetet med den offentliga konsten organiseras?

Planera in konsten

Diskussionen kring konst måste finnas med i alla typer av exploateringsarbeten. Man måste fråga sig vad det är för samhälle vi bygger och värdera konsten utifrån den sprängkraft den besitter. Det handlar om att bemanna projektgrupper på ett sådant sätt att det konstnärliga perspektivet alltid finns representerat. Kulturen får inte komma in i sista ledet, utan ska vara en självklar del i varje arbete redan i en planeringsfas.

Nacka Kommun – först med konstchecken!

Kan Nacka kommun vara först med att införa en konstcheck? Den skulle innebära att man utser platser eller områden och enligt givna kriterier tilldelar platsen en viss summa pengar. En "pengapåse" som ligger fast för utveckling av området och som privatpersoner, föreningar och organisationer (auktoriserade enligt vissa kriterier) har rätt att ansöka om. En utvald arbetsgrupp på kommunen ska sedan bedöma och utveckla de inkomna idéerna, samt agera stöd till de vinnande bidraget under genomförandets gång. Om checken inte delas ut omedelbart bör den ligga kvar tills det att det blir aktuellt att

”aktivera” den. Kommunens roll utvecklas här från att stå för utbudet, till att skapa gynnsamma förutsättningar för efterfrågan och handlägga utbudssidan snarare än kravspecifikationer.

Konstchecken ger människor möjligheten att med hjälp av stöd och långsiktiga resurser utveckla en plast och åstadkomma något som både håller, uppskattas och växer.

3.6.2 5 typer av stadsbyggnadsprojekt - exemplifierande arbetsprocesser

I syfte att identifiera utvecklingspotential i rådande arbetsprocesser inom det kommunala stadsutvecklingsarbetet med fokus på offentlig konst har projektet Öppna Konsten definierat fem typer av stadsbyggnadsprojekt där offentlig konst kan komma att vara aktuell⁸. Dessa är arbeten rörande: *Byggherreprojekt, Park- och infrastrukturprojekt, Anläggning av naturreservat, Förnyelseområden och Fastigheter för verksamheter med kommunal finansiering*. Utifrån dessa grundtyper har arbetsprocesser beskrivits på en övergripande nivå och förslag på ändringar, i syfte att stärka den offentliga konsten i projekten, har formulerats. Nedan följer en beskrivning av dessa förändringsförslag rubricerade under respektive processförfarande.

Processförändringarna är formulerade som uppmaningar och bör läsas som en vägledande input i vidare processutvecklingsarbete. Ursprungligen är uppmaningarna formulerade på bakgrund av de idéer som formulerats av medborgare och målgrupper under workshoparbete, på internet och i djupintervjuer. Under vissa processled finns flera relevanta idéer presenterade. Urvalet av presenterade idéer (som samtliga finns bilaga 5.2, *Spelmaterial*) har gjorts av projektgruppen, samt de drygt 65 personer som deltog i Framtidsseminarium den 9:de oktober (se kapitel 1.2.1 för beskrivning av eventet). När tvetydighet har rått mellan vilka idéer som ska prioriteras för rekommendation har projektgruppens rekommendationer varit vägledande. I

Offentlig konst har som uppgift att (högst värderade högst):

- Belysa, Beröra, Öppna ögon och Visa
- Möblera
- Uppmuntra, Upplysa och Smycka
- Dokumentera
- Ifrågasätta
- Provocera
- Förenkla

[mätningen baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

⁸ Från början arbetade projektet med 6 typer av arbetsprocesser, där den sjätte benämndes *Övriga projekt*. Detta kom dock att i sin utvecklade form likna ett park- och infrastrukturprojekt, vilket i sin tur lett till att spelmaterial ej utvecklats för denna projekttyp specifikt. Projektgruppens samtliga arbete finns dokumenterat på projektets hemsida:

<http://oppnakonsten.thestorylab.net/Arbetsprocesser>

vissa allt för otydliga fall redovisas ett axplock av kommentarer som visar på åsiktsbildning av olika typ. I vissa processbeskrivningar förekommer samma eller snarlika förändringsförslag. Upprepningen sker då varje delkapitel (projekttyp) ska kunna läsas oberoende av föregående/följande delkapitel. Observera också att processleden ej behöver vara projektspecifika, utan kan mycket väl fungera som inspiration för utveckling för flera projekttyper.

Prioriterade processled att utveckla:

A1. Formulering av Start PM:

För in "Offentlig konst" som en obligatorisk rubrik i Start PM

Införande av den obligatoriska rubriken "Offentlig Konst" i Start-PM tvingar författande projektledare att kommentera de eventuella planerna på att låta projektet rymma konstnärlig gestaltning. Ska gestaltningen finansieras av byggherren är det extra viktigt att detta omnämns i Start PM.

Konsultera konstexpert för rekommendation

I vissa fall kan det vara aktuellt att författande projektledare har det uttalade ansvaret att konsultera en konstexpert för att i samförstånd rekommendera utrymme och budget för konstnärlig gestaltning inom projektets ramar.

Engagaera Stadsmiljögruppen för överblickande utredning

Det finns förslag på att inrätta en Stadsmiljögrupp som en typ av expertisgrupp (se kapitel 3.4.1 för beskrivning av idén.) Blidas en sådan gruppering, kan detta vara ett exempel på tillfälle då gruppen konsulteras för att undersöka behovet av konst i projektet i förhållande till andra byggprocesser i kommunen. Stadsmiljögruppen kan därpå ha i uppdrag att exempelvis skriva en utförlig rekommendation på hur den konstnärliga gestaltningen på bästa sett kan utföras för att lyfta Nacka som helhet. Rekommendationen infogas i Start-PM som ett obligatoriskt kapitel/bilaga.

A2: Projektgruppens medlemmar

Knyt konstnärlig experts till projektgruppen

Konstnärlig expertis bör vara närvarande i projektgruppen, antingen genom att en konstsekreterare eller konstkonsult/expert ingår i projektgruppen, eller genom att en referensgrupp knyts till projektgruppen. Konstsekreterarens (konsultens/expertens) roll i gruppen blir att stödja projektets val av konstnärer, samt konstnärlig arbetsstrategi.

Till en referensgrupp kan projektgruppen vända sig både i små och stora ärenden. Referensgruppen består av konstnärer, konstexperter och expertis inom rumslig gestaltning.

A3. Formulering av riktlinjer för konsten i getsaltningsförfarandet

Låt planhandläggare arbeta i samarbete med konstsekreterare och teknisk tjänsteman.

Planhandläggaren bör i samarbete med en konstsekreteraren formulera ett förslag på vilken typ av konst/gestaltningsprocess som kan vara aktuell i projektet. För att säkra beaktandet av säkerhetsaspekten vid idéutvecklingen bör en tjänsteman från Teknik kontaktas för obligatorisk konsultation.

A4. Finansiering av konst

Utveckla flexibla finansieringsmodeller

Att hitta en samfinansieringsmodell för byggherre och kommun är behövt. Denna modell bör dock kunna anpassas utifrån projektets typ, storlek och syften. Precis hur denna modell bör se ut har öppna Konsten inte lyckats spåra några entydiga förslag. Nedan följer istället ett axplock av kommentarer gällande denna problematik:

- *"Man bör åstadkomma en typ av samfinansiering. Andelarna kan dock se olika ut beroende på typ av projekt"*
- *"Minst 1% av byggbudget bör gå till konst oavsett vem det är som bygger"*
- *"I större projekt bör en lägsta investeringsnivå på x% inrättas."*
- *"Inrätta en konstnärlig utsmyckningstaxa som beslutas i mål och budget. (precis som V/A taxa). Det resulterar i en säkrad finansiering för den offentliga konsten"*

A5. Val av konstnär

Valet bör ske i samförstånd

Byggherren och projektledare bör tillsammans göra valet i samförstånd med projektets konstnärligt sakkunniga. (tex. konstsekreterare i projektgruppen, konstkonsult, konstnärlig referensgrupp, stadsmiljögrupp osv.)

Samråd bör även ske med trafikingenjör.

A6. Underhåll av konsten

Obligatorisk plan och besiktning

"Offentlig Konst" läggs till som en obligatorisk rubrik i redovisningshandlingarna. I redovisningen ingår även en redogörelse av kostnader för underhåll och drift specifika för den konstnärliga gestaltningen. Utöver en underhållsplan för den konstnärliga gestaltningen antas en rutin som bestämmer att konstnären bör närvara vid en garantibesiktning ca. 2 år efter anläggningarnas färdigställande. Detta för att få konstnärens perspektiv på konstens status, uppkommet slitage och ge denna möjlighet att komma med förslag på behövliga åtgärder.

B. Infrastruktur och Parkprojekt

Prioriterade processled att utveckla:

B1. Uppdragsformulering till Teknik, Natur och Fritid

Skapa involveringsplan för stadsmiljögruppen

Utöver det ordinarie uppdraget att utse projektledare och styrgrupp för att kunna ta det övergripande ansvaret att driva projektet, bör Teknik, Natur och Fritids uppdrags kompletteras med det uttalade ansvaret att involvera Stadsmiljögruppen i projektet. (Se kapitel 3.4.1 för beskrivning av Stadsmiljögruppen) Syftet är att säkra utveckling och val av en konstnärlig strategi för gestaltningsförfarandet. En involveringsplan ska presenteras innan projektet går vidare.

B2. Skissförfarande

Värdering av inkomna skisser görs av projektgruppen

Projektledningen bör göra värderingen av inkomna skisser, eventuellt i samråd med medborgare eller brukare beroende på typ av projekt/gestaltningstyp.

B3. Säkra konstens samspel med platsen

Bjud in konstnären i den gestaltningsutbildade projektgruppen

Genom att investera i en utbildning för berörda tjänstmän i kommunen ökas kunskapen kring hur rumsliga helhetsupplevelser skapas tex. Genom en ökad styrning av hur en konstnärlig gestaltning kan beställas för att harmonisera med materialval, ljussättning och platsspecifika egenskaper så som den omgivande naturen. Detta i kombination med att den konstnär som utses för projektet per automatik väljas in i projektgruppen för att således vara välkommen att delta på alla typer av arbetsmöten, bör säkra att konsten anläggs som en naturlig och fungerande del av den rumsliga helheten.

B4. Omvärldskommunikation på flera sätt

För att få människor att hitta fram till den offentliga konsten rekommenderas ett antal komplimenterande insatser:

Förmedlande aktivitetsplan

I samarbete med den projektaktuella konstnären tar konstsekreteraren som komplement till den vanliga på-plats skyltningen fram en aktivitetsplan för hur konsten kan förmedlas till de

boende på ett interaktivt och engagerande sätt. Till exempel genom olika typer av rundvandringar, föreläsningar eller kampanjer.

Konstnären dokumenterar på interaktiv webb

Förutom vanlig på-plats skyltning engageras konstnären i att dokumentera sitt arbete i en projektdagbok på internet där betraktare har möjlighet att kommentera verken och föra en dialog med konstnären i ett bloggforum.

Skyltning i flera kanaler

Konstverken på markeras på plats med skyltar, liksom registreras i kommunen konstregister. Därtill läggs de till kommunens webbkarta för offentlig utsmyckning och blir en del i en digital konstguidning som kan fås via mobiltelefon.

B5. Social omsorg

För att säkra att konsten upplevs som fortsatt relevant av och i sin omgivande sociala kontext rekommenderas ett antal komplimenterade insatser:

Kommunikativ underhållsplan

Konstsekreteraren tilldelas ansvaret att (ev. i samarbete med konstnären) ta fram ett förslag på aktiviteter som kan fungera som en kommunikativ underhållsplan och över tid väcka nytt intresse för det aktuella projektets konst.

Införliva konsten i underhålls- och driftsplan

I den skriftliga underhålls- och driftsplan som upprättas bör konsten beskrivas som en tydlig del i ett separat kapitel sammanställt av projektledaren i samarbete med den aktuella konstnären. Medel avsätts specifikt för underhåll av konsten.

Gemensam uppföljningsanalys

Trafik, Natur och Fritid (samt ev. Stadsmiljögruppen, se kapitel 3.4.1) bör ha det delade ansvaret att efter en given tidsperiod utvärdera projektet med syfte att formulera och kommunicera lärdomar som dragits av det genomförda gestaltungsprojektet (dess för- och nackdelar i relation till idé, intention och genomförandeprocess).

Prioriterade processled att utveckla:

C1. Inventera rekreativa värden

Inventera rekreativa värden i relation till antagen konstplan

I samarbete med konstsekreterare bör Trafik, Natur och Fritid inventera grönområdet för att i gemensamma diskussioner enas kring hur man både kan ta vara på grönområdets naturliga skönhet och stärka besökarnas upplevelse genom utsmyckningar i linje med antagen Konstplan (se kapitel 3.4.1 för beskrivning av Konstplan som idé).

C2. Skissförfarande

Skisser ska värderas i relation till Nackas konstplan

Representanter från Trafik, Natur och Fritid bör i samarbete med konstsekreteraren värdera inkomna skisser utifrån både hur de passar området och projektet, samt huruvida de ligger i linje med den antagna konstplanen (se kapitel 3.4.1 för beskrivning av Konstplanen).

C3. Samhällsinformation / kommunikation

För att kommunicera med samhället kring pågående projektförlopp rekommenderas ett antal komplimenterande insatser:

Information genom kända kanaler

Information om projektet förmedlas genom annonser i tidningen, i kommunens nyhetsbrev, samt genom anslag som sätts upp på bibliotek och på andra offentliga platser

Initiativ för samlad konstwebb

Kommunens konstwebb (se kapitel 3.5.1) kan utvecklas för att innehålla en sida med information om pågående projekt i kommunen. Trafik, Natur och Fritid kan t.ex. i denna projekttyp ha ansvar att lägga upp grundläggande information om byggnationen, medan konstnären för projektet startar en projektdagbok och dokumenterar sin process i bilder och text.

Interaktiva utvecklingsworkshops

Den projektaktuella konstnären kan ges det kompletterande uppdraget att enligt en särskild form involvera ett antal ungdomar i en serie interaktiva workshops. Där ger de input på konstnärens arbete, liksom provar på de olika tekniker som används i framställningen av verket.

C4. Skyltning

Konstverk ska alltid skyltas för att inviga betraktaren

Konstverk anlagda i parken bör skyltas informativt för att inviga betraktaren i verket (se kapitel 3.5.1). Eventuellt kan en fysisk skyltning av kompletteras med en mobil guidning av verken som kan aktiveras från besökarens egen mobiltelefon.

C5. Underhåll av konsten

Obligatorisk plan och besiktning

”Offentlig Konst” läggs till som en obligatorisk rubrik i redovisningshandlingarna. I redovisningen ingår även en redogörelse av kostnader för underhåll och drift specifika för den konstnärliga gestaltningen. Utöver en underhållsplan för den konstnärliga gestaltningen antas en rutin som bestämmer att konstnären bör närvara vid en garantibesiktning ca. 2 år efter anläggningarnas färdigställande. Detta för att få konstnärens perspektiv på konstens status, uppkommet slitage och ge denna möjlighet att komma med förslag på behövliga åtgärder.

Genomför en upplevelseutvärdering var 10:de år

Utarbeta en mall för upplevelseutvärdering av offentlig konst som vid sidan av den tekniska underhållet ska genomföras (t.ex.) var tionde år. Upplevelseutvärderingen syftar till att säkra att konst i offentliga miljöer upplevs som värdefull och tillför något till den samhälleliga helhetsupplevelsen. En upplevelseutvärdering som resulterar i ett konstaterat missnöje kan leda till omplacering av verk, eller att de helt tas bort för att ersättas med något som bättre passar platsen vid given tidpunkt. (se kapitel 3.3.3 för vidare resonemang)

D. Förnyelseområden

Prioriterade processled att utveckla:

D1. Formulering av Start PM:

För in "Offentlig konst" som en obligatorisk rubrik i Start PM

Införande av den obligatoriska rubriken "Offentlig Konst" i Start PM hjälper författande projektledare att kommentera de eventuella planerna på att låta projektet rymma konstnärlig gestaltning.

Konsultera konstexpert för rekommendation

I vissa fall kan det vara aktuellt för författande planarkitekt att ha det uttalade ansvaret att konsultera en konstexpert för att i samförstånd rekommendera utrymme och budget för konstnärlig gestaltning inom projektets ramar.

Engagera Stadsmiljögruppen för överblickande utredning

Det finns förslag på att inrätta en Stadsmiljögrupp som en typ av expertisgrupp (se kapitel 3.4.1 för beskrivning av idén.) Blidas en sådan gruppering, kan detta vara ett exempel på tillfälle då gruppen konsulteras för att undersöka behovet av konst i projektet i förhållande till andra byggprocesser i kommunen. Stadsmiljögruppen kan därpå ha i uppdrag att exempelvis skriva en utförlig rekommendation på hur den konstnärliga gestaltningen på bästa sett kan utföras för att lyfta Nacka som helhet. Rekommendationen infogas i Start-PM som ett obligatoriskt kapitel/bilaga.

D2. Skissförfarande

Beställningsunderlag för skisser tas fram i samarbete med konstsekreterare

I samarbete med konstsekreteraren tas underlag framför att kunna begära in skisser för gestaltning som ligger i linje med tidigare formulerade önskemål och syften.

I vissa fall kan det som en del i arbetet med underlagsformuleringen vara aktuellt att överväga att genomföra en kortare workshop med en barn- och ungdomspanel där de får komma med synpunkter på vad "bra konst" för dem skulle innebära i aktuellt projekt

D3. Utställning

Utöka utställningarna med speciella visningar för att öka medborgarengagemang

För att komplettera utställningarna så som de äger rum idag, där sakägare och remissinstanser bjuds in, kan det vara aktuellt att speciellt bjuda in utvalda ungdomsgrupper. Om en stadsmiljögrupp tillsätts (se kapitel 3.4.1) bör även denna speciellt bjudas till utställningen.

Överlag bör utställningen kommuniceras brett i allmänna och välkända kanaler enligt medveten strategi så att intresserade medborgare säkert hittar till utställningen (se kapitel 3.5.3)

D4. Relationen till konstnären

Bjud in konstnären i processen

När en konstnär utsetts för det aktuella projektet är det viktigt att denna person blir en given del av den kompetensgrupp som arbetar vidare i projekteringen av projektet. Genom att bjuda in konstnären att bli en tydlig del av den fortsatta arbetsprocessen får denna chans att ge sitt perspektiv på hur arbetet utvecklas. Konstnärskompetensen visar sig förhoppningsvis vara värdefull i flera diskussioner än i dem enbart rörande konkret utsmyckning.

D5. Slutbesiktning

Konstnären ska närvara vid slutbesiktning

Konstnären som varit engagerad i projektet bör närvara vid slutbesiktningen av anläggningarna. Ett uttalat gemensamt ansvar finns också mellan projektledare och konstnär att skriva en tydlig underhållsplan specifik för de konstnärliga utsmyckningarna på platsen.

E. Fastigheter för verksamhet med kommunal finansiering

Prioriterade processled att utveckla:

E1. Styrgruppen

Utökad styrgrupp och medborgardialog

För att styra projektet rekommenderas att en ordinarie styrgrupp tillsätts, men kompletteras med en konstnärlig expertis, t.ex. konstsekreteraren. Utöver detta rekommenderas vidare att inleda en dialogprocess med de boende i Nacka kring den konstnärliga gestaltningen i projektet. Exempelvis kan en särskild ungdomspanel aktiveras för att bidra med idéer och perspektiv på projektets utformning (se kapitel 3.5.3).

E2. Skisser för konst

Beställ skisser från utvalda konstnärer

Ett antal av projektgruppen utsedda konstnärer bör kontaktas för att ombedjas komma in med förslag på hur den konstnärliga gestaltningen skulle kunna se ut i projektet. (Detta tillskillnad från öppna, allmänna skisstävlingar). Har en medborgardialog upprättats i tidigare projektskeenden bör engagerade individer/grupper få möjlighet att kommentera valet av konstnärer som skickas skissförfrågan.

E3. Relationen till konstnären

Bjud in konstnären i processen

När en konstnär utsetts för det aktuella projektet är det viktigt att denna person blir en given del av den kompetensgrupp som arbetar vidare i projekteringen av projektet. Genom att bjuda in konstnären att bli en tydlig del av den fortsatta arbetsprocessen får denna chans att ge sitt perspektiv på hur arbetet utvecklas. Konstnärskompetensen visar sig förhoppningsvis vara värdefull i flera diskussioner än i dem enbart rörande konkret utsmyckning.

E4. Samhällsinformation/kommunikation

För att kommunicera med samhället kring pågående projektförlopp rekommenderas ett antal komplimenterande insatser:

Information genom kända kanaler

Information om projektet förmedlas genom annonser i tidningen, i kommunens nyhetsbrev, samt genom anslag som sätts upp på bibliotek och på andra offentliga platser

Initiativ för samlad konstwebb

Kommunens konstwebb (se kapitel 3.5.1) kan utvecklas för att innehålla en sida med information om pågående projekt i kommunen. Trafik, Natur och Fritid kan t.ex. i denna projekttyp ha ansvar att lägga upp grundläggande information om byggnationen, medan konstnären för projektet startar en projektdagbok och dokumenterar sin process i bilder och text.

Interaktiva utvecklingsworkshops

Den projektaktuella konstnären kan ges det kompletterande uppdraget att enligt en särskild form involvera ett antal ungdomar i en serie interaktiva workshops. Där ger de input på konstnärens arbete, liksom provar på de olika tekniker som används i framställningen av verket.

Digitala interaktionsmöjligheter

Byggprocessen kablats ut live på webben för intresserade medborgare att se och kommentera i realtid. Olika områdesansvariga i projektet kommenterar de parallella framstegprocesserna.

E5. Underhåll

Tydlig underhålls- och driftplan skrivs specifikt för konsten

En underhålls- och driftsplan bör formuleras särskilt för den offentliga konsten i lokalerna. Förslagsvis beslutas att fastighetskontoret ansvarar för offentlig konst i lokalerna.

3.6.3 Hur kan den offentliga konsten finansieras?

Genom projektet Öppna Konstens har inga entydiga idéer eller lösningar på hur den offentliga konsten ska finansieras genererats. Den spretiga åsiktsbildningen visar på hur komplex frågställningen är och att den kräver flexibla lösningsmodeller med förmåga att anpassas i relation till de aktörer, resurser och syften som är knutna till specifika projekt. Det som utifrån denna ståndpunkt dock kan skönjas är ett antal beslut eller ställningstagande som bör prioriteras för att komma vidare med frågan.

Ta ställning till 1% regeln

Många kommuner nyttjar idag 1% regeln knuten till nybyggnation eller ombyggnation. Nacka Kommun bör ta ställning till om denna fasta procentsats är fortsatt relevant och om bundenheten till ny- och ombyggnationer bör förlängas. Kanske är det verk, byggnader och områden som *inte* står inför nybyggnation som är de som behöver resurserna bäst?

Formulera övergripande budgetpolicy

Det är väsentligt att Nacka kommun förmår tänka på konstinvesteringar idag som investeringar för framtiden. Det är tydligt att samhället stärks av konst som hålls i skick, medan konst som ej underhålls snabbt förfaller och kan komma att betraktas som offentligt "skräp".. När investeringar i konst planeras, bör det därför göras på ett sådant sätt att det finns resurser avsatta för uppföljning och skötsel av verken.

Med utgångspunkt i denna typ av konstaterande bör det vara möjligt att formulera en övergripande budgetpolicy, ledsagande för budgetarbete i oavsett projekttyp. Denna bör innehålla allmängiltigt antagna regler gällande exempelvis hur stor procentsats av en budget för konst som bör avsättas för underhåll, och hur fördelningen ska se ut över tid. Likaså kan frågan om hur och på vilken nivå det är aktuellt att prioritera initieringen av en medborgardialog beroende på projektets typ och sammantagna budget.

Utveckla en portfolio med attraktiva finansieringsmodeller

Olika typer av finansieringsmodeller är aktuella i olika typer av stadsbyggnadsprojekt. Kommunen bör utveckla en portfolio för finansieringsmodeller som är möjliga att aktivera där de kan komma att passa bäst. I uppstarten av ett nytt konstprojekt kan ansvarig projektledare/projektgrupp med hjälp av portfolion undersöka parallella finansieringsmodeller för att öka chanserna att hitta solida och långsiktigt hållbara lösningar för finansieringen av konsten.

Formulera värdet av konst

För att underlätta arbetet för kommunens tjänstemän med att söka kompletterande medel för konst hos sponsorer och samarbetspartners bör ett stöddokument upprättas. Detta formulerar tydligt vilket samhällsligt värde investeringar i offentlig konst har förmåga att generera. Dokumentet syftar till att hjälpa sin läsare att hitta goda argument för investeringar i offentlig konst med hjälp av både statistiska fakta och illustrativa berättelser från andra platser i Sverige/världen.

För att åstadkomma betydande resultat är det viktigast att kommunen (högst värderade högst):

- Investerar långsiktigt
- Arbeta tvärdisciplinärt
- Arbetar miljömedvetet
- Samarbeta med det privata näringslivet
- Samarbetar med skolan
- Lyssnar på medborgarna

[mätningen baseras på projektets enkätundersökningar genomförda på www.oppnakonsten.se]

3.6.4 Övergripande rekommendationer för fortsatt arbete:

Stadsbyggnadsprocessernas utveckling är väsentlig för att säkra den offentliga konstens uppbyggnad och skötsel i de offentliga miljöerna. Med utgångspunkt i de utvecklade arbetsprocesser som presenteras i denna rapport bör man:

1. *Tillsätta en arbetsgrupp med ansvar att fortsatt utreda frågan.*
2. *Se över och utveckla dessa processutvecklingsförslag genom att se över huruvida utvecklade förslag stämmer överrens och rimligtvis kan förenas med arbetet så som det bedrivs idag.*
3. *Prioritera mellan idéerna utifrån förväntad effekt.*
4. *Utarbeta en handlingsplan för implementering av (hela eller delar av) prioriterade förslag.*

För att komma vidare i frågan kring den offentliga konstens finansiering kan ett möjlig tillvägagångssätt vara att:

1. *Ta ställning till 1% regeln.*
2. *Formulera en övergripande budgetpolicy.*
3. *Utveckla en portfolio med attraktiva finansieringsmodeller.*
4. *Formulera värdet av konst.*

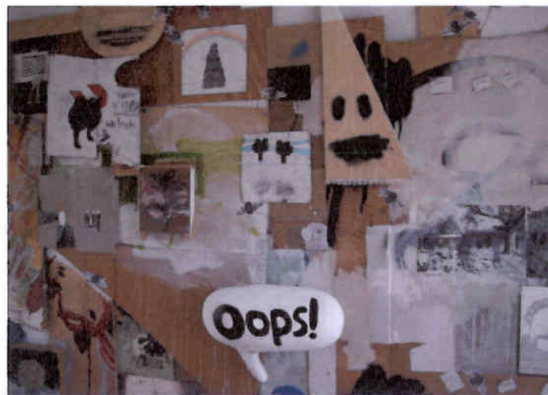
Kapitel 4. Sammanfattning

Projektet *Öppna Konst* har övergripande resulterat i ett antal processutvecklingsförslag som presenterats i denna rapport. Dessa har sammanfattats i ett antal rekommendationer för fortsatt arbete, uppmaningar som ska läsas som ett förslag på vilka arbetsmoment man i ett första steg bör gå vidare med för att nå beslut och resultat utifrån den genomförda medborgardialogens breda åsikts- och idébas.

Nedan följer i kapitel 4.1 dessa *övergripande rekommendationer* sammanfattande under tre huvudrubriker, grupperade utifrån vilka resultat rekommendationerna i sista led menar att syfta till.

I kapitel 4.2 *Avslutning* sammanfattas projektet i sin helhet och tar Adjö.

4.1 Övergripande rekommendationer

4.1.1 Offentlig konst ska vara både kommunicerad och tillgänglig, detta skapas genom:

- **Att fatta beslut kring hur och i vilka skeenden det är relevant att engagera medborgare.**
 - Aktuella engagemangsnivåer bör alltid ställas i relation till kravet på att de idéer som genereras måste kunna tas om hand.
 - Nacka kommun bör bli en föregångare gällande att förespråka offentliga verk som erbjuder betraktaren olika typer av interaktionsmöjligheter
- **Att formulera en strategi för informationsspridning**
 - Man bör formulera en tydlig strategi för hur medborgare i allmänhet ska nås av information kring pågående och planerade stadsbyggnationer som inkluderar konstprojekt.
 - Kommunen bör undersöka förutsättningar för att upprätta en typ av "Konstwebb", som till att börja med innehåller ett visuellt tilltalande register över den offentliga konsten i kommunen i både privat och offentlig ägo.
 - Undersök förutsättningar för att t.ex. inom ramen för "Konstwebben" öppna upp för alternativa kommunikationskanaler till ungdomar, så som chatverktyg.
 - Man bör utveckla rutiner för att kommunicera med skolverksamheter om befintliga och planerade konstprojekt, samt för hur informationsspridningen om villkor för eget initiativtagande ser ut.
- **Att skylta vid konstverken!**
 - Skyltning eller annan typ av på-plats-information bör alltid finnas tillgänglig i närheten av konstverk på offentlig plats.

4.1.2 Det offentliga rummet som plats för konst bör utvecklas medvetet och över tid, detta skapas genom:

- **Att förutsättningar för att upprätta en *Konstplan* undersöks.** Syftet med denna är bland annat att få en helhets bild av Konsten i Nacka
 - Ett ramverk för vad den ska innehålla, liksom vem/vilka som ska stå bakom den är väsentliga beslutspunkter.
 - Hänsyn till av medborgarna prioriterade platser för konst bör tas i planering av kommunens satsningar.

- **Att en temporära utställningsplatser utvecklas i kommunen.**
 - Detta kan ske både i samarbete med en etablerad aktör (galleriverksamhet, utställningshall, Dieselverkstaden etc.) eller i kommunal regi i samarbete med t.ex. Ett antal skolverksamheter, konstnärer eller andra skapande nätverk.
 - Man bör undersöka förutsättningar för att på andra vis kunna prova ett offentligt verks gångbarhet i en offentlig miljö. Detta kräver tydliga beslut kring av vem och på bakgrund av vilka värdemässiga faktorer en sådan bedömning skall göras.

4.1.3 En tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst, detta skapas genom:

- **Att den fortsatta arbetsprocessen planeras väl**
 - Med utgångspunkt i de utvecklade arbetsprocesser som presenteras i denna rapport bör man:
 1. *Tillsätta en arbetsgrupp med ansvar att fortsatt utreda frågan*
 2. *Se över och utveckla dessa processutvecklingsförslag genom att se över huruvida utvecklade förslag stämmer överrens och rimligtvis kan förenas med arbetet så som det bedrivs idag.*
 3. *Prioritera mellan idéerna utifrån förväntad effekt*
 4. *Utarbeta en handlingsplan för implementering av (hela eller delar av) prioriterade idéer*

- **Att arbetet kring finansieringsfrågan utvecklas**
 - För att komma vidare i frågan kring den offentliga konstens finansiering kan ett möjlig tillvägagångssätt vara att:
 - Ta ställning till 1% regeln
 - Formulera en övergripande budgetpolicy
 - Utveckla en portfolio med attraktiva finansieringsmodeller
 - Formulera värdet av konst

- **Att förutsättningar för att tillsätta en *Stadsmiljögrupp* undersöks.**
 - I detta ingår bland annat att utreda vilka representanter som är aktuella att engagera i en sådan sammanslutning. Likaså hur deras uppdragsformulering kan lyda.

4.2 Avslutning

Syftet med projektet Öppna Konsten har varit att ta fram en rekommendation för en gemensam vision och strategi för kommunens arbete med offentlig konst.

Öppna Konstens framstegprocess har kretsat kring ett antal huvudaktiviteter som tillsammans skapat engagemang i projektets primära frågeställningar hos målgrupper. Sammanlagt har 1657 personer deltagit i projektet på minst en interaktionsnivå. Av dessa har 2% (36 personer) varit substantiellt bidragande genom att delta på arbetsworkshops och i djupintervjuer. Tack vare detta engagemang har en grund för den nya strategin byggts.

11% (191 personer) har deltagit genom enklare interaktion så som i enkätundersökningar och i projektets Framtidsseminarium den 9:de oktober. Tack vare detta engagemang har strategirekommendationen förfinats, utvecklats och fått ett mer nyanserat personligt tilltal. 87% (1430 personer) har deltagit i projektet på mottagande nivå och läst nyhetsbrev och besökt webbsidan www.oppnakonsten.se. Tack vare detta engagemang har vi fått kontinuerlig feedback på arbetet och haft möjlighet att berätta om hur strategin utvecklats och förändrats.

Resultatet av denna massengagerande dialog har du i din hand. Materialet, som har grundredigerats av The Story Lab för att bli mer läsvänligt, kan beskrivas som ett antal förslag på hur arbetet med den offentliga konsten i Nacka kan utvecklas för att fungera bättre med långsiktigt hållbara resultat i sikte. Idéerna kan sammanfattas under ett antal huvudrubriker som alla talar om vad dessa förbättringsåtgärder och utvecklande lösningar kan resultera i. Följs de rekommendationerna som kunnat presenteras i denna rapport på bakgrund av de massgenererade förbättringsåtgärderna, ser vi ett utvecklingsarbete som i Nacka kommun kommer att resultera i;

- *En offentlig konst som är både kommunicerad och tillgänglig.*
- *Ett offentligt rum som utvecklas medvetet och över tid.*
- *En tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst som en del av Nackas utveckling.*

Det är med stora förhoppningar om en allt jämt ljusnande framtid projektet Öppna Konsten i och med denna rekommendation härmed avslutas.

Innehåll

Uppdraget	3
Metod	4
Vision	5
Kommunikation	7
Slutsats	10
Appendix	11
a. Kontaktuppgifter	

Slottet på framsidan är skapat av Mimmi, Mathilda, Cecilia & Emma från Kunskapskolan.
I slottet, som symboliserar samarbete och glädje, finns en syverkstad och en målarhörna. Om slottet byggs vill de gärna vara med och bygga.

Uppdraget

Det uppdrag som presenterades för Team 1 Kaospilot Stockholm bestod av två delar; att ta fram ungdomarnas vision om konsten i Nackas offentliga rum samt undersöka om, och i så fall hur, målgruppen skulle vilja delta i framtida dialoger kring utvecklingen av konsten i det offentliga rummet.

Målgruppen var ungdomar i åldrarna 13-20 år boende eller aktiva i Nacka kommun. En förutsättning var även att hela Nacka kommun skulle representeras i arbetet genom en geografisk uppdelning i fyra delar: Saltsjöbaden/Fisksätra, Sicklaön, Älta & Saltsjö-Boo.

Metoden

I studien har vi arbetat i fyra projektgrupper inom team 1 på Kaospiloterna. Projektgrupperna delades in enligt de geografiska indelningarna: Älta, Sicklaön, Saltsjö-Boo och Saltsjöbaden/Fisksätra för att få en så stor differentiering som möjligt bland de ungdomar som deltog i projektet.

Metodiken vi använde oss av för att samla in ungdomarnas tankar och idéer var genom kreativa workshops. Denna metod är ändamålsenlig för att både få fram ungas drömmar, tankar och idéer kring konsten i det offentliga rummet samt att ta reda på om, och i så fall hur de önskade att ha en dialog med kommunen.

Gemensamt för projektgrupperna var att vi besökte högstadie- och gymnasieskolor under skoltid och genomförde kreativa workshops med dem i syfte att få fram deras tankar och drömmar om konsten i det offentliga rummet i Nacka. Vi genomförde också frivilliga workshops i Kaospiloternas lokaler i Sickla då vi även önskade ta reda på åldersgruppen 19-20 åringars tankar och idéer. Några av oss utförde även workshops på fritidsgårdar för att få ungdomars synpunkter vid en tidpunkt och på en plats de inte relaterade till sin skola. Varje projektgrupp utformade sedan sitt egna workshopskoncept för att anpassa processerna till gruppens förutsättningar, vad gäller t.ex. åldersgrupp, lokal, tidsbegränsningar eller andra förutsättningar. Totalt har vi 156 informanter i undersökningen.

I de kreativa processerna fick vi fram både konkreta idéer på konst som ungdomarna vill se i det offentliga rummet och mer abstrakta drömmar kring den övergripande visionen av konsten i det offentliga rummet. Vi fick även fram tendenser kring intresset att kommunicera med kommunen samt vilka egenskaper som bör känneteckna den kommunikationen. De konkreta idéerna dokumenterade ungdomarna själva genom att rita och gestalta dem under processerna. Drömmarna och tankarna dokumenterade vi som processledare. Hur ungdomarna såg på kommunikationen med kommunen tog vi fram genom att de fick besvara och diskutera ett antal frågeställningar utifrån en metod som heter fyra hörn (se mer information i delen om ungas vilja att kommunicera med kommunen, sid. 7).

När vi sammanställt resultaten av våra kreativa processer övergick arbetet i ett gemensamt analysarbete för att få fram ungdomarnas samlade vision om konsten i Nackas offentliga rum och om, och i så fall hur, de vill delta i framtida dialoger kring utvecklingen av konsten i Nacka.

Nacka kommun - ett levande konstverk!

Uppdraget

Ta fram ungdomars vision om konsten i Nackas offentliga rum.

Den vision som tagits fram ur materialet vi samlat in genom de kreativa workshops vi utfört med ungdomar i åldrarna 13-20 år är:

Nacka Kommun - ett levande konstverk!

Med "Nacka Kommun - ett levande konstverk" menas att konsten skall fylla ungdomarnas vardag på deras villkor. Vardagen skall vara konst och konst skall vara vardag.

Värderingar

Visionen vilar på fem värderingar som ungdomarna lagt stor vikt på i framtagandet av deras förslag på konst i det framtida Nacka:

1. Tillgänglighet
2. Färg
3. Natur
4. Funktion
5. Miljö

I strävan mot visionen fungerar värderingarna som de riktmärken konsten inte får röra sig utanför. Om konsten strider mot värderingarna ligger det inte längre i riktning mot visionen "Ett levande konstverk!".

1. Tillgänglighet

Konst ska skapas av vardagliga saker som redan finns tillgängliga för ungdomarna. Papperskorgar, trappor, arkitekturen, parker m.m. Tillgängligheten innebär att konsten skall finnas där ungdomarna redan är, t.ex. att skolbyggnaden är ett konstverk i sig eller bänkarna på busshållplatsen skall vara konst. Konsten skall inte placeras ut självständigt för att ungdomarna skall gilla den utan konsten skall genomsyra alla platser som ungdomarna redan vistas på i Nacka. Ungdomarna ska inte komma till konsten, konsten ska komma till ungdomarna!

2. Färg

Det finns en tydlig tendens hos ungdomarna att konsten och vardagen skall fyllas av färg. Klara och skarpa färgkombinationer var genomgående populära och applicerades på alla typer av konstverk som skapades.

3. Natur

Under arbetet med konsten i de kreativa processerna nämndes särskilt naturen. Konst i kombination med natur var ett viktigt element för att berika ungdomars vardag. Exempel på detta är hela parker som skapades som konstverk med vattenfall och lummiga träd.

4. Funktion

Värderingen funktion har en tvåbottad betydelse. Den första är att konsten i det offentliga rummet kan fylla en samhällsnytta. En staty ska även tjäna som papperskorg eller parkeringsautomat, en ljusshow i en park kan öka känslan av säkerhet i mörkret på samma sätt som en traditionell gatlampan. Den andra betydelsen är att konstkonsumenten kan interagera med konstverket. Interaktionen kan ske på många olika nivåer. Till exempel ska vattenstrålens färg och form i en fontän kunna styras och formas av betraktaren. Ungdomarna vill förflytta sig från betraktare till medkonstnär när de konsumerar konst.

5. Miljö

Ungdomarna är väldigt medvetna om människans påverkan på miljön och den rådande miljödebatten. Till alla de konstverk de skapade i de kreativa processerna som krävde energi fanns det också en tanke kring var den energin skulle komma ifrån och hur konstverket skulle drivas på ett miljövänligt sätt.

Konst för möten

Dessa fem värderingar skall användas för att styra arbetet med konsten för att nå visionen. Ungdomarna anser att ett av syftena med konst är att skapa mötesplatser för alla invånare i Nacka Kommun. De vill se att konsten bygger broar mellan generationer och mellan invånare från olika geografiska områden och sociala kontexter i kommunen. Konst som hörsammar de fem värderingarna och strävar mot visionen kommer att förbättra relationerna invånarna emellan.

Ett fortsatt arbete med konsten i det offentliga rummet utefter de värderingar som ungdomar har kommer att resultera i en levande kommun med levande och dynamisk konst. En staty kan se annorlunda ut på kvällen, efter att invånarna interagerat med den, än vad den gjorde på morgonen. Konsten är i ständig rörelse och förändring när alla bjuds in till att sätta sitt avtryck och personliga touch på den.

Att det offentliga rummet i Nacka upplevs som trivsamt är viktigt för att invånarna ska känna stolthet över sin kommun. Ett utökat arbete med konst i Nacka Kommun med syfte att uppfylla ungdomarnas vision kommer att öka trivselen och välmåendet hos ungdomarna. Vi tror att de kommer känna större samhörighet med kommunen och vilja spendera mer tid i sin hemkommun.

Sammanfattning

Nacka kommun - ett levande konstverk. Konsten ska finnas där ungdomarna är, på deras skolor, i deras närmiljö, på busstationen och på torget. Konsten ska fylla en samhällsnytta, kunna gå att interagera med och inte skapas för dess egen skull - utan konsten skall skapas för vardagens skull. Konstverken ska inte påverka miljön utan gärna vara av natur eller i naturen samt sätta färg på vardagen. Nacka Kommun och allt som ryms däri ska vara som konstverk i sig och verka för möten mellan invånarna!

Ungdomarnas kommunikation med kommunen

Uppdraget

Förutom att ta fram ungdomars vision om konsten i Nackas offentliga rum fick vi också i uppdrag att undersöka om, och i så fall hur, målgruppen skulle vilja delta i framtida dialoger kring utvecklingen av konsten i det offentliga rummet.

Vår tolkning av uppdraget

För att kunna besvara denna del av uppdraget valde vi att främst fokusera på vad ungdomarna föredrog att en dialog med kommunen kännetecknades av.

Vårt tillvägagångssätt

I ett första steg undersökte vi om det fanns ett intresse för målgruppen att delta i framtida dialoger, och som andra steg hur denna kommunikation skulle gestalta sig enligt ungdomarna.

När ungdomarna besvarade frågorna kom de också med en del konkreta förslag på nya kommunikationsplattformar. Dessa förslag har vi konkretiserat något, men det ska dock understrykas att det är de centrala kännetecknen för dialog som framkommit i arbetet med de 156 ungdomarna.

För att få en överblick av hur samtliga ungdomar såg på en eventuell fortsatt dialog med Nacka kommun valde vi att använda oss av samma metod i alla processer. Detta för att kunna läsa ut tendenser kring intresset och den eventuella formen. Vi valde att använda en metod som kallas "4 hörn", vars styrkor är att lätt kunna utläsa ungdomarnas uppfattningar och generella tendenser samt tjäna som underlag för en fortsatt dialog.

4 Hörn

Deltagarna står i mitten och får en fråga av processledaren; t.ex. genom vilka kommunikationssätt man föredrar att kommunicera genom. Deltagarna får fyra svarsalternativ och får sedan placera sig i det hörn som överensstämmer med deras svar på frågan. Processledaren frågar sedan varför deltagarna har valt det alternativet de valt för att lyfta en dialog som alla deltagare kan delta i.

Vi kommer att presentera resultaten i två delar. Första delen handlar om ungdomars intresse för att delta i en framtida dialog med Nacka Kommun. I andra delen tar vi upp vilka egenskaper en kommunikation i så fall borde ha. Därefter presenteras kriterier för att förbättra dialogen samt ett förslag på en kommunikationsplattform.

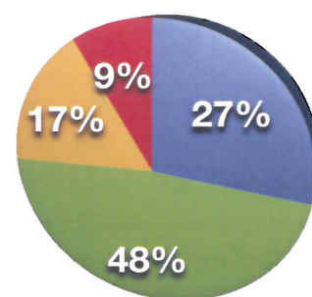
Resultat del ett

Tre tendenser som säger om målgruppen vill delta i framtida dialoger.

1. Man vill kommunicera om man har en bra idé:

En klar majoritet av de tillfrågade, 75%, vill kommunicera med Nacka kommun. 48% av ungdomarna vill kommunicera om de har en bra idé eller om de har ett personligt intresse i en viss konstform. 27% vill kommunicera generellt kring konsten i kommunen.

Många poängterade att det bör utvecklas nya och enklare sätt att kommunicera på om man har en bra idé, samt att få uppföljning på om den är genomförbar. Se mer om detta under nya kommunikationsplattformar.

2. Man vill kommunicera om man blir tagen på allvar:

En annan förutsättning till huruvida man vill kommunicera handlar om vilka förutsättningar och vilket samarbete med kommunen som kommunikationsprocessen utgår ifrån. Så här uttrycker två deltagare det:

"Det finns en stor skillnad på att lyssna och på att verkligen lyssna, ibland bjuds man in men då är det på kommunens sätt och de lyssnar egentligen inte."

Älta 16 år

"Jag tror att ofta när de frågar ungdomar om vad vi vill så gör de det bara för att det ser bra ut och att vi ska tro att de verkligen bryr sig."

Sicklabo 17 år

I alla grupper vi talade med fanns det en stark misstro mot att Nacka kommun verkligen skulle värdera deras åsikter och ta deras idéer på allvar.

3. Man vill kommunicera om man har de förutsättningar man behöver:

Ytterligare en central aspekt som påverkade viljan att kommunicera handlade om att veta vilka förutsättningar och ramar som finns runt ens möjlighet att påverka.

Som exempel vill vi lyfta en historia som en elev på Walthers Gymnasium berättade: Eleven hade varit i kontakt med kommunen för att genomföra ett projekt som han brunn för. Enligt honom tyckte kommunen att det här lät bra så länge han kunde leverera en namnlista med personer som också tyckte att det var en bra idé. När eleven sedan levererade en lista med runt 250 namn antog han att projektet skulle sättas igång. Det kan tyckas låta naivt, men enligt personens uppfattning var det vad som krävdes för att projektet skulle genomföras.

Konkret handlar det om att man vill ha tydliga besked vad som faktiskt går att påverka, och i vilken utsträckning. Enligt ungdomarna bör det finnas möjlighet att diskutera med kommunen i ett tidigt skede för att veta vad som är realistiskt genomförbart eller ej.

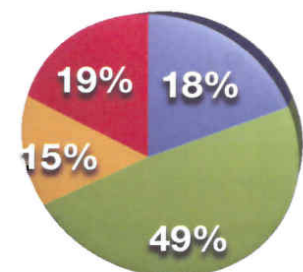
Resultat del två

Hur vill målgruppen delta i framtida dialoger?

Hur kommunikationsformerna ser ut visade sig vara av stor betydelse för ungdomarnas intresse. För att förtydliga har vi delat in hur man föredrar att kommunicera i två områden: digitalt och fysiskt.

1. Digital kommunikationsform

Majoriteten av de tillfrågade föredrog att kommunicera digitalt genom olika hjälpmedel på datorn så som Instant messenger program t.ex. MSN Messenger eller chattar av olika slag. Anledningen till att dessa hjälpmedel var populära var att de innebär en direktkontakt med den man kommunicerar med vilket ungdomarna såg som en enorm fördel av två anledningar: vikten av att man får feedback på sina idéer samt att det blir en snabb uppföljning på ens förslag.

- Via hemsida
- Andra sätt via dator
- Med mobilen
- Övrigt

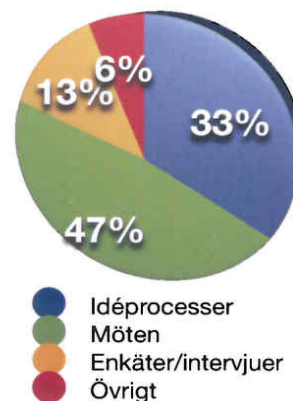
En tydlig tendens var också att man önskade olika kommunikationssätt beroende på vad kommunikationen berör. Om personerna har en konkret idé föredrogs chattande medan om det handlar om en mer långgående process kanske hemsidan som verktyg passar bättre. Att endast kommunicera via hemsidan ansågs vara "opersonligt" och "långsamt".

Hemsidans funktion som kommunikationsform bör därför användas främst som ett verktyg för att t.ex. anmäla sig till ett möte eller få mer information kring en fråga.

2. Fysisk kommunikation

Kreativa workshops och möten var den form som majoriteten av de tillfrågade föredrog. En kombination av workshops och möten innebär att man både är med i processfasen då idéer föds och sedan har möjlighet att gå till beslut och vidareutveckla. En tydlig önskan som framkom var att om man har en kreativ workshop bör en representant från kommunen närvara för att följa processen och kunna svara på frågor kring begränsningar och uppföljning m.m.

Sammanfattningsvis så föredrogs både digital och fysisk kommunikation där delarna underbygger varandra, t.ex. att man följer en process via hemsidan och anmäler sitt intresse att delta i en kreativ workshop, men att sedan genom fysisk kommunikation verkligen påverka.

Ökat förtroende

Vi tror det är oerhört viktigt att ta den misstro vi nämnde tidigare i beaktning. Oavsett om det handlar om fysisk eller digital kommunikation gick det av materialet att utläsa vilka egenskaper dialogen bör innehålla för att öka detta förtroende:

1. Direktkontakt med ansvariga för konsten i dialogen
2. Nya roligare former för dialog t.ex. kreativa workshops kombinerat med möten
3. Krav på uppföljning kring vad som händer med åsikterna
4. Snabbhet och enkelhet i kommunikationsprocessen
5. Avsatt tid t.ex. genom tillval i skolan, representanter etc.
6. Tydlighet kring vad man faktiskt har möjlighet att påverka i en process.

Förslag till nya kommunikationsplattformar

Utifrån materialet fanns även idéer kring hur en kommunikationsplattform skulle kunna se ut. En idé som återkom handlade om att skapa en referensgrupp som är insatt i kommunens arbete med konsten i det offentliga rummet. Gruppen kan regelbundet komma med idéer och tillsammans med kommunen värdera förslagen och ha en tydlig uppföljning.

En ny referensgrupp kan skapas årligen där en representant från varje gymnasie- och högstadieskola finns representerade. Representanten deltar i dialoger genom regelbundna workshops och möten om konsten i det offentliga rummet. Ett tydligt succékriterie för referensgruppen är att det bör finnas avsatt tid för arbetet i referensgruppen t.ex. genom att man kan välja konstpåverkan som tillval i skolan eller som en sommarkurs.

Sammanfattning

Det finns ett intresse att påverka om man känner att kommunen verkligen lyssnar och man får snabb uppföljning på det man gjort.

Man vill påverka genom både fysiska möten och genom digitala.

Nya kommunikationsplattformar kan skapas t.ex. genom en konstpatrull med representanter från skolorna eller de olika stadsdelarna som kan vara delaktiga före, under och efter en idéprocess. Ett tydligt kriterium är att denna grupp ska ha avsatt tid för sitt arbete genom skolan eller genom nya forum som kommunen skapar t.ex. sommarkurser.

Slutsats

- Projektets mål är att ta fram ungdomarnas vision om konsten i Nackas offentliga rum
- Ungdomarnas vision är "Nacka kommun – ett levande konstverk!" med värderingarna Tillgänglighet, Färg, Natur, Funktion och Miljö som riktmärken. Konst skall inte skapas för konstens skull, konst skall skapas för vardagens skull.
- Undersöka om, och i så fall hur, målgruppen skulle vilja delta i framtida dialoger kring utvecklingen av konsten i det offentliga rummet.
- Det finns ett intresse att påverka om man känner att kommunen verkligen lyssnar och man får snabb uppföljning på det man gjort.
- Man vill påverka genom både fysiska möten och genom digitala.
- Nya kommunikationsplattformar kan skapas t.ex. genom en konstpatrull med representanter från skolorna eller de olika stadsdelarna som kan vara delaktiga före under och efter en idéprocess. Ett tydligt kriterium är att denna grupp ska ha avsatt tid för sitt arbete genom skolan eller genom nya forum som kommunen skapar t.ex. sommarkurser.

Kontaktuppgifter

a. Maillista

Här följer en kontaktlista på de ungdomar som visade intresse för att fortsätta dialogen med Nacka Kommunen om konsten i det offentliga rummet.

Namn	Email	Nummer	Skola
Denise Landén	nisen_glad@hotmail.com	+46 707410828	Nacka Gymnasium Åk 1, 2 & 3
Anton Forsell	anton_f_94@hotmail.com	+46 705276396	
Rickard Barendsen	palla_jalla@hotmail.com		
Micke Hallsen	mikaelhallsen@msn.com		
Carl Malmros	carl_malmros@hotmail.com		Stavsborgsskolan Åk 7
Martin Barthelson	marre_boll@hotmail.com		
Artyom Kuznetsov	artyom95@hotmail.com		
Annie Eklöf	ampan94@hotmail.com		
Linnéa Ydeklew	sandras_lilla_nea@hotmail.com		
Olivia Gustafson	olivia_4_cg@hotmail.com		
Lidia P.	adil_april@hotmail.com		Maestroskolan Åk 7, 8 & 9
Leon	leon.bethke@hotmail.com		
Fanny	fanny.boman@hotmail.com		
Elina	elina_misse@hotmail.com		
Emelie	eme_91@hotmail.com		
Yessica	yessica94@hotmail.com		
Romina	laromi93@hotmail.com		
Veronica	veronica@broman.se		
Filippa	filippa_92@hotmail.com		
lärare Christine Velazquez	tinavela@comhem.se		
Jonathan Santambrogio	jonathan_santambrogio@hotmail.com		
Teodor Aleksejev	teodor.a_94@hotmail.com	+46 708932536	
Natalie Eriksson	shaggy_nuzzen@hotmail.com	+46 734440418	
Anna Popóva	anna_popova@hotmail.com	+46 737293544	
Maja Gunnarsson	born_to_be_dead@hotmail.com		
Elisa Saari	elisa_saari@hotmail.com		
Rania Ben Youssef	rania_benyoussef@hotmail.com	+46 735571444	
Johanna Kronqvist	yoyo_vind@hotmail.com	+46 733681567	
Ömer Dölek	dodoe_@hotmail.com	+46 739980023	Walthers Gymnasium Åk 1 & 2
Isabelle Berggren	isable_91@hotmail.com		
Evelina Berghel	evelinaberghel@hotmail.com	+46 735818537	
Matilda Olsén	matilda.olsen@hotmail.com	+46 702530502	
Emma Svensson	emmasvensson@hotmail.com	+46 706090001	
Carl Granström	granzdr@hotmail.com	+46 737543595	
Mats Johansson	mats_168@hotmail.com	+46 707335786	
Mats Westerlund	mats.westerlund@hotmail.com	+46 702983527	
Ricky Jonsson	ricky_jonsson@hotmail.com	+46 734725259	
Maya Otterstål	teddy.nalle@hotmail.com	+46 706010704	Montessoriskolan Castello Åk 7,
Tobias Gummesson	tobias.gummeson@telia.com		
Hanna Lövgren	kamaxel@globalnet.net		
Andrea Götberg	anden_gotberg@hotmail.com		
Rickard Borgén	rilk_klippen@hotmail.com		
Alex Danielsson	vajj_ojj@hotmail.com		
Johannes Vakk	johannesv_92@hotmail.com		
Sofia Casserlöv	fiiiiah_08@hotmail.com		
Rebecka Sjölander	r.e.b.e.c.k.a@hotmail.com		

Jennifer Iversen	godis_gott_13@hotmail.com		
Patricia Nerc	krakowska11@hotmail.com		
Alex Göthlund Issjo	alex@issjo.se		
Anders James Byrgren	anders_byrgren@hotmail.com	+46 739846721	Mediagymnasiet Åk 2
Rosanna Fornander	rosanna.f@hotmail.com	+46 762693087	
Nadin Shalaldehy	the_nadin@hotmail.com	+46 704808140	
Nathalie Fröberg	nattso@hotmail.com	+46 731410248	
Nathalie Hullman	nattaa_711@hotmail.com	+46 765564727	
Julia Knapp	lill_knappen@hotmail.com	+46 708142035	
Emelie Totev	emelietotev@hotmail.com	+46 736954717	
Sofia Hugo	sofiahugo@live.se	+46 735660879	
Sofie Ahlqvist	sofieahl@telia.com	+46 762422854	
Mathilda Andreassen	m.andreassen@live.se	+46 707181783	
Mika Pousette	milxa@hotmail.com	+46 707360911	
Jennifer Wahlund	jennifer_wahlund@hotmail.com		
Madeleine Chibout	Madddw@hotmail.com	+46 739467333	Vittraskolan Åk 7
angelica LÜth	angelica.luth@hotmail.com	+46 87157341	
Elsa gudrunsdotter	elsa.gudrunsdotter@hotmail.com	+46 730988322	
Hemran	matsfribone@hotmail.com	+46 87153910	
malin gutke	e_egina@hotmail.com	+46 735347835	
Alwa Bergius	kall-katt@hotmail.com	+46 762387374	
Carolina Sigemo	carro.94@hotmail.com	+46 737236322	
Fanny Ånestig	fanny.anestig@telia.com	+46 7067866588	
jenny Telby	hasbruden18@hotmail.com	+46 762209702	
oscar Persson	Orre.persson@hotmail.com	+46 707108514	
Erik Carlberg	kire_carlberg@hotmail.com		
Peter Engström	peter.engstrom@edu.nacka.se		Samskolan Åk 1
Richard Fernqvist	richard.fernqvist@edu.nacka.se		
Sara Göransson	saragoransson@edu.nacka.se		
Hakim Kerim	kerim_hakim@hotmail.com	+46 707496711	
Anders Helgesson	anders.helgesson@edu.nacka.se		
Erik Holmgren	erik.holmgren@edu.nacka.se		
Jonas Lagerqvist	jonas.lagerqvist@edu.nacka.se		
Daniel Leikun	danielleikun@yahoo.com	+46 704643454	
Marcus Liljeqvist	marcus.liljeqvist@edu.nacka.se		
Astrid Lundholm	astrid.lundholm@edu.nacka.se		
Marcus Malmsjö	marcus.malmsjo@edu.nacka.se		
Ossian Mauritzon	ossian.mauritzon@edu.nacka.se		
Mohamoud Rooble Hus	rooble.mohamoud@edu.nacka.se		
Nelson Landén Simon	jakob.nelsonlanden@edu.nacka.se		
Carl Nilsson	john.nilsson@edu.nacka.se	+46 735096151	
Wilhelm Liljeblad Rajalin	wilhelm.rajalinliljeblad@edu.nacka.se	+46 704333988	
Riahi Cheker	cheker.riahi@edu.nacka.se	+46 736913035	
Tobias Rosell Svensson	tobias.resollsvensson@edu.nacka.se		
Victoria Shönauer	victoria.shonauer@edu.nacka.se		
Oscar Svedberg	oscar.svedberg@edu.nacka.se		
Sofia Thuresson	sofia.thuresson@edu.nacka.se		
Daniel Wedenborg	wedenborg@gmail.com		
John Åberg	john.aberg@edu.nacka.se		
Rasmus Åsebol	rasmus.asebol@gmail.com	+46 739800698	